

ఆ గ ర్భ శూ రు లు.

[కరుణ రసపూరితమగు నొక పద్య ప్రబంధము]

ఇ య్య ది

“మణిమాలా” ద్వితీక గ్రంథ కర్తలగు

యల్లంతుల - జగన్నాథం బి. వి. గారిచే

నిరవసరముగా కవితాపరిచయము.

మొదటి కూర్పు ౧౯౧౫ ప్రతులు.

చెన్నై పురి :

శ్రీ నైజయంతీ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రా పరిచయము.

1915.

[స్వస్వామ్య సంకలితము.]

ఈ పద్య ప్రబంధమును

సంస్కృతాంధ్ర హాణవిద్యా పారంగతులును,
అప్రతిమాస ప్రతిభాసంకలితులును, సంతత ధర్మనిరతులును,
శ్రీ హిందూ రాజ్య ప్రభుత్వ ప్రసాదితా నితర మర్గభ్య
“రాన్ బహదూర్” నర్సారవ బిరుదాలంకృతులును,
శ్రీ విజయనగర స్థిత “మహారాజాస్ కాలేజి” ‘ప్రిన్సిపాల్’
నామకాత్యున్నత పదవీ విరాజితులును,
అతివినీతి యుతులును,
అస్మద్గురు వరులును,

అగు

శ్రీయుత

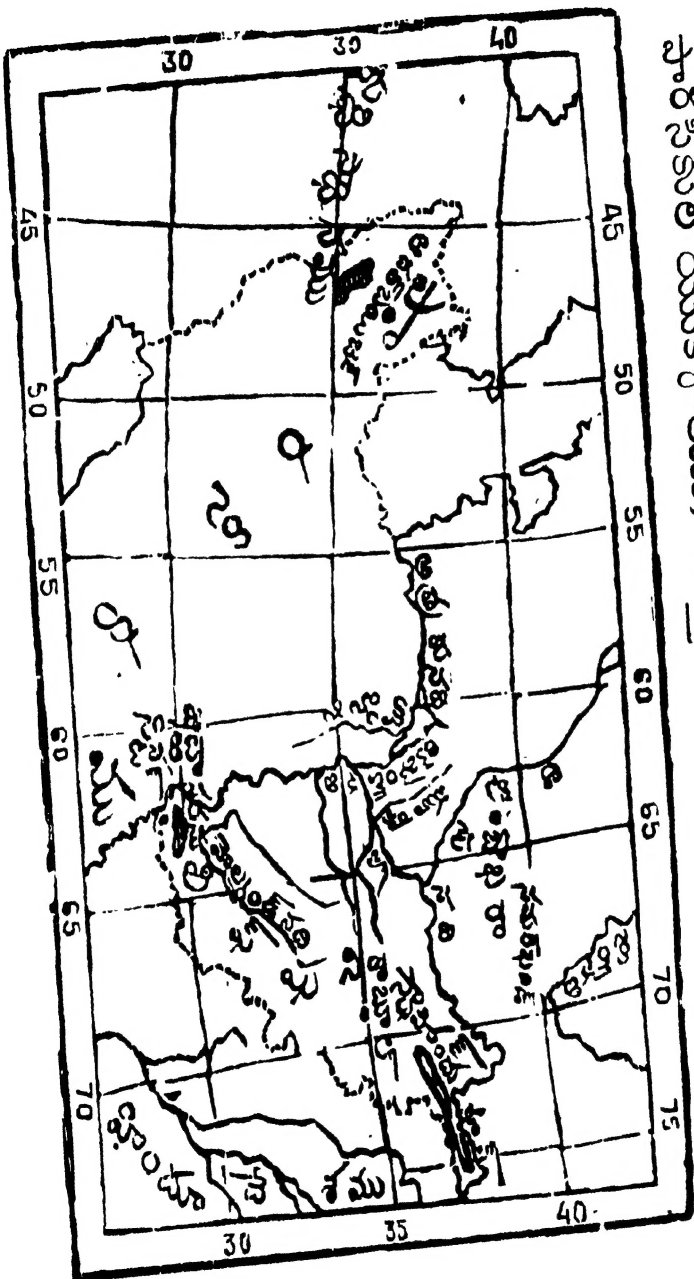
రాన్ బహదూర్ కిశోరి. రామానుజాచార్యులు ఎమ్. ఎ. బి. యల్.,

గారికి

కృతి యొసంగి నామన.

య. ప.

పాఠశాలకుల యొక్కయు, వార్తాపాలకుల యొక్కయు దేశము.

ప్రీతి క.

గీర్వాణ భాష పరిశ్రమము నొనరించి జన్మసాఫల్యము నొందుటకు నే నంత కుతూహల పడుచున్నను దీటిక లేమియు, నుద్యోగవశతయు నా కట్టిభాగ్యము నేటి వఱకుఁ బింపఁజేయమిచే నాంధ్రభాషయెడ నాకుఁగలయత్యంతాభిమానముఁబట్టితద్భాష నేవదైన నప్పుడప్పుడు చేసెడి తలంపుతో నే నొనర్చెడి జతనములలో నిది యొకటి స్వభాష నేవయే ముఖ్యోద్దేశము కావునఁ బద్యరచనకై నా సమర్థత ననుసరించి నుచు సిద్ధాంతము కవిత్వములు రచించిన పద్యప్రబంధములలోఁ దలమానికములగు కొన్నిఁటిని భాషాంతరీకరణ మొనర్చ నెంచినాఁడను. అట్టి నా ప్రయత్నములలో నిది రెండవదియే. ఇయ్యది “మ్యామా ఆర్నోల్డ్” (Matthew Arnold) అను నొక విఖ్యాత కవిచే విరచింపఁబడిన “సోరబ్ & రుస్తుమ్” (Sohrab & Rustum) అను పేరఁ బరగు నొక ప్రబంధ రాజమున కాంధ్రీకరణము. ఇందలి కత “హనామా” (రాజుల పుస్తకము) అను నొక పాఠసీక దేశపు వీరపురుషేతి హాసము.

భాషాంతరీకరణమున్న నాకుఁజాల యభిమానము. ఇందులకుఁ గారణ మాంధ్ర ప్రపంచమునఁ జరిజీవితములును, స్వకపోల కల్పితములును నగు కృతుల నిర్మించుటకు నాకుఁ బ్రతిభ లేమియే. ఆంధ్ర మహాభారతాద్యుత్తమ గ్రంథములు పఠించిన నాంధ్ర భాషయందు సాహిత్యము గురిసినను బ్రతిభ లేక గ్రంథరచనకు మొదలిడినవోఁ టెక్కు కవులచేఁ బ్రయోగింపఁబడి యిప్పుడు చర్చితచర్చణములైన యుపమానములే శరణుగు టయు, నొకవేళ స్వకపోల కల్పనములకు సాహసించినవో హాస్యాస్పదములగు కృతులు నిర్మితమగుటయు, దటస్థము కాఁగలదని వెఱచి యాంధ్రేతరభాషలయందుఁ బరిచితి యుండి నపుడా యా భాషలలోఁ గవిపుంగవులు రచించిన కృతి రత్నములను బఠించి నంతనే తనివినొందక చేతనైన గవిహృదయము చెడకుండ భాషాంతరీకరణ మొనర్చు గలిగిన నదియు స్వభాషనేవయే యగునని నే నిటులు మొదలిడితిని. సంస్కృత భాషలోనున్న చాల గ్రంథములను సమర్థులగు పండితవర్యులు తెనుఁగున వ్రాసి యాంధ్ర సారస్వతమునకు వన్నెఁ దెచ్చియున్నారు. ఆంధ్రభాషలో గూడ మహాకవులు విరచించిన గ్రంథములు పెక్కులు గలవు. వానిలోఁ గొన్నియైనఁ దెలుఁగున వ్రాయఁ బడినవోఁ దక్కువి సంప్రదాయములును, నవీన కల్పనలును, నత్యుత్కృష్ట వర్ణనలును మున్నగునవి మనకుఁ దేటఁబడును. మఱియు నందలి వర్ణనలు కొన్నికొన్ని మన సంస్కృతాంధ్ర కవి కిభాషావల వర్ణనలవలె మిక్కిలి మనోహరముగ నుండవచ్చును. ఉదాహరణమునకై ముదునలియగు రుస్తుము తన ప్రాయపు దినసమూలను జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చు కొనుట కవి యెట్లు వర్ణించెనో యిందలి 170 యవ పద్యముఁ దిలకింపుఁడు. పండియు 109, 155, 168 మున్నగు పద్యములందలి వర్ణనలు కూడ దిలకింపుఁడు. వేయేల ? ఆంధ్రభాషయందే కాక యేభాషయందైనను మహాకవులు రచించిన విషయములు

దెలిసికొనుట మనవిధియనియు, నట్టివి మన భావలోనిఁ జెప్పుట భాషాపురోభివృద్ధికి మూలమనియు నా యాశయము.

పచనరచనకై “హోమర్” (Homer) కవి కృతము “ఇలియడ్” (Iliad), “ఒడిస్సె” (Odyssey) అను నితిహాసద్యయము నాంగ్లేయభాషలో లెస్సగఁ జదివి యుంటిని. అందు మొదటి యితి హాసమును పచనరూపమున వ్రాసి ప్రచురణమునకై “ఆంధ్రవిజ్ఞాన భానుదయగ్రంథ మండలి” వారి కొసంగితిని. దానికిని, నీపద్య ప్రబంధమునకును జాల విషయములలో సాదృశ్యము గనబడుటచే నియ్యది నామనము నాకర్షించి భాషాంతరీకరణ కాతూహల మొదవించెను. మచ్చున కిందలి 29—34 పద్యములలోని పైన్యవిన్యాస వర్ణనమును, 110—115, 131—145 పద్యములందలి ద్వంద్వ యుద్ధవర్ణనమును బోలు వర్ణనలకుఁ బై గ్రంథమండలివారు ప్రకటించిన “పాలెన” యను నాగ్రంథమున 20, 21, 43 పుటలను గనుఁడు.

ఈ చిన్నిపాత్రమును భాషాభివృద్ధికి మార్గదర్శకులగు పెద్దల కట్టుబాటులకు లోబడియే కడుజాగ్రూకతతో రచించితిని. అయినను నాకు భాషాసాహిత్య ములతి యగుటచే లోపము లుండును. వానిని మన్నించి గుణములున్న యెడ వానినే గ్రహింపుడని పాఠక మహాశయులను వేడుకొనుచున్నాను. మఱియు నిట్టి భాషాంతరీకరణములు కళాశాలలలో నున్నత విద్యను గఱచుచున్న విద్యార్థుల కుపయుక్తముగ నుండుననియు, వారికి స్వభాషాభిమానము స్థిరపడుటకుఁ దోడ్పడుననియుఁ గూడ నా యభిప్రాయము.

కథ సుగమము గనుక వేఱుగ వ్రాయలేదు.

ఇందు దాహరింపఁబడిన పట్టణములు, నదులు మున్నగునవి నిరూపించుటకై దేశ పట మొకటి చేర్చఁబడినది. ఇందులకు నా మిత్రులును, బై మండలి కార్యదర్శిగారును నగు శ్రీయుత సింహాద్రి వేంకట నరసింహ మూర్తిగారికి నేను గృతజ్ఞుఁడను.

నా ప్రణయముఁ బాటించి శ్రమమున కోర్పి యీ పద్యప్రబంధము నావలన వినియు, ముద్రిత పత్రములఁ జక్కగఁ బఠింపింపియు నాకు మిగుల సాహాయ్య మొనర్పిన ఉల్లాం సంస్థాన ముదలి ప్రథాన పండితులును, బ్రసిద్ధ గ్రంథకర్తలును, నా మిత్రులును నగు బ్రహ్మ శ్రీ శొంఠి భద్రాద్రి రామశాస్త్రిగారికి నా గమకముమము లర్పించు వాడను.

ఇట్లు,

సరస్వతీ.
1—9—1915.

నుకవి పండితజన విధేయుఁడు,
యల్లాపంతుల జగన్నాథం.

ఆ గ ర్భ శూ రు లు.

ఉ. తూరువుదిక్కు తెల్విఁగొనె; ధూఁగుచుఁ జిన్ని మొయిళ్ల పోల్కిదై
వాతెడు నప్పు “డాక్ససు” స్రవంతిపయి బాగమంచులేచి; తా
ర్తారులదైన మేటి శిబి ధరమ్మున నింకఁ బ్రశాంతిపూరమే
పాఱుచునుండె సుప్తియచు ధపాశము జోదులఁగట్టి యుండుటన్. 1

గీ. “సోహ్రా” బాక్కండె రేయెల్ల ధ సుప్తిలేక
యుండె మనమున నేమేమి ధ యో తలంచు
కొనుచు; నంతటఁ గొక్కురో ధ కో !’ యములు
రేఁగె; దిగెసెజ్జ నతఁడు ‘న ధ రే’ యటంచు. 2

క. బిజిబిజి దొడిగెన్ గవచము ;
కరవాలము మొలనువ్రేలఁ ధ గట్టెను ; మంచున్.
సరకుగొనకేగె నతఁ డ
త్తఱి “వీరనువీజ” యున్న ధ తావున కల్గెన్. 3

ఉ. నేనఁగి నన్నదీతటము ధ వెంబడి గొప్పలుఁ గుప్పలై నము
ల్లాసముఁ గొల్పుజుంటి పెర ధ లకనగు నల్లని వస్త్రవేశ్యముల్
వాసిస్రవంతి చెంతఁగను ధ పట్టెడి మిట్టనొకండు మెల్లనన్
దాసె నతండెడన్ బలువి ధ ధమ్ముల భావము లాజి నల్పఁగన్. 4

గీ. తొల్లి యామిట్టవై మంటి ధ దుర్గమొకటి
గట్టియుండిరి ; యది యిట్ట ధ కాలనిహతి
విగతమగుటయుఁ బీరను ధ వీడైన
వలకుఁదీరము నిర్దింపఁ ధ బడియె నచట. 5

గీ. అందు వై శాల్యమందము ♦ నమరియుండె; ;
 బటచి కెల్లెడ రత్నకం ♦ బభులు నేల ;
 వృద్ధసేనాని వృద్ధత ♦ వెలితి నిదుర
 సేయుచుండెను ; దరినుండె ♦ నాయుధములు.

6

ఉ. మెల్లనవచ్చి శయ్యకు న ♦ మీపమునకా నిలుచుండె సోహ్రా; బా
 మెల్లని రాకగూడ బలి ♦ మిగ నిదురకా జెలుపంగ గుండియల్
 జల్లనఁ జూచిలేది రభ ♦ సమ్మన నాతఁడు వానితోడ మే
 నెల్ల వడంకుచుండననె ♦ నీగతిఁ దొందరపాటు మాటలకా.

7

ఉ. “ఓయి! యెవండ? వేమిపని ♦ యున్నది? తూగువు తెల్లవాట లే
 దే? యిటకేల వచ్చితివు? ♦ డేమయినకా దెలుపంగ నున్నవే
 దాయలవార్త? లేమియొ యు♦దంతము చెప్పుము; నిన్నుఁ జూడఁగా
 వేయి వితాలఁబోవు మది ♦ వేగ వచింపుము కార్యభారముకా.”

8

చ. “అనవిని సోహ్రాబిట్టులను, ♦ నార్య! పరుండను గాను; సోహ్రాబే;
 నినుఁడుడయింపలేదు ; భటు ♦ లెవ్వరు నిద్దుర వీడలేదు ; నా
 కునిశన దేమొకాని యొక ♦ కొంతయుఁ గంటికిఁ గూర్చురాక పో
 యెను ; దెలవాట వచ్చె నిఁక ♦ నేమని నీయెడ కేగుదెంచితికా.

9

క. “మన స్మృతుని ముదల నాకి

ట్లని కాదొకొ? నీదుసేమ ♦ మరయును మాపీ

రను వీజ ; వాని నీజన

కుని రీతిగ నెపుడు చూచు ♦ కొనఁ జను నంచుకా?

. 10

ఉ. “కావున నీకు నామది నిఁ ♦ కకా వెలిపుచ్చెదఁ ; గాని నేనెటుల్
 సేవక వృత్తిజేటి ప్రభు ♦ చిత్తమెఱింగి చరింపుచుంటినో
 కేవల బాల్యమందె యని ♦ కికా వెనుదీయక దొడ్డబంటు ల
 ప్లే వహిశాత్రపుల్ తలఁక ♦ నేడ్చెటఁ జూపితిన్ యెఱుంగవే?

11

చ. “ అని మొసనిల్చి లావుమొఱు యఁ వెయిసారులు పారసీకులఁ.
దనివిగ వీఁగఁజేసి ప్రమ యము మెయఁ మనగెల్పుఁ డెక్కిముల్
చొనువుచుఁ బోవు చోరిపు వ యందుఁ బొంపిరి వోవు కోర్కెమై
ననవరతంబు నే నెవని యారయుచుంటినో నీకుఁ దెల్లమే. 12

గీ. “ అట్టి నాతండ్రి జగజ్జెట్టియైన ‘రుస్తు’
మేరణస్థలి యందైన యదాసిల్లి
నాకడిమిఁగని తనవుత్తుఁ యన్నఁ బ్రేమఁ
జీరునోయంచు నువ్విళు యూరుచుంటి. 13

గీ. “ కాని యాభాగ్య మెన్నఁడు యగుగదయ్యె ;
సరియె ; ననువిను ; నేఁడిరు యైన న్యములును
బెనఁగుటుడిగింపు ; మొంటి వో యరుకుఁ బిలుతుఁ
బారసీకుల నడిసన్న యంటు నొకని. 14

క. “ నేనే దానం గలిచితి
నే నది చెవులార రుస్తు యెటులైన వినుం ;
గాని యటఁగూలితి నొ నా
నాఁడే యతనిఁ బాడ యిచ్చ దొఱఁగెడిన్. 15

ఉ. “ వెండియు నన్ని దేశముల యేలకొలంది జనుల్ పొరింబారిన్
భండనమున్ బొనర్చ రొకొ ? యల్లురు మ్రందరె వేరులేక? య
ట్లుండదు ద్వంద్వ యుద్ధమున ; యొక్కని నింకొకరుండు దాఁక నొ
క్కండె కదా జయించు? నటు యావున నాతఁ డనంబు గాంచఁడే.”

క. అని మిన్నకుండుటయుఁ నీ
రనువీజ గ్రహించి తనక యరమున నతని కే
ల్లొని నిశ్వసించి యతఁ డి
ల్లనె ననురాగంబు చిందు యట్టి నొడువులన్. 17

ఉ. “ ఓయి కుమార ! యిట్లు మది | నూరక కాటియవెట్టెదేల ? య
య్యో ! యిటు లేమముగ గలసి యుండి దురంబానరింపు; కాని నీ
వాయసహాయశూరు నెటు లైన గనుంగొన ద్వంద్వ యుద్ధముం
జేయుదువే ? యికం దలంపఁ జెల్లవు చిన్నతనంపుఁ జెయ్యమఁల్. 18

గీ. “ ఇంతకును వానిఁ గనకున్మిఁ జెన్నఁడేని
రుస్తు మెటువంటివాఁడో యె యుంగ వీవు ;
గాన మముఁగూడియే యంత వాని సుతుఁడ
వగుట కనువుగ నతము శౌ ర్యమ్ము నెఱుపు. 19

ఉ. “ రోసెదఁగాక యెట్లయిన యిస్తుము నంచుఁగడంగితేని ని
ట్లా ? సమరంబుఁజేసి యెక్కో ? యయ్యయ్యో ! నన్నిసు మట్లుగాక నా
యాసముమైరణంబు డిగి యూరయు ; మాతఁడు నిన్నుఁజూచి సం
తోసపసుం దనంతటి సు తుంభు గలండుని విజ్ఞప్తించుచుఁ. 20

గీ. “ తొల్లి నా చిన్ననాట రు స్తుము ననేక
కదనముల నెప్పు సేనాము యమున నిల్చి
పోరుచుండుటఁ గంటి ; ని ప్పడు తఱచుగఁ
బారనీకుల యందుఁ గన్పడుట లేదు. 21

ఉ. “ వేసటి పాయమేద సర వి రణసీమఁద్యజించి యస్త్రస
న్యాసము సంఘెనో వ్రబల మైన వివాదము గల్గితనిపై
రోసముఁ బూనియుండెనో యె యుంగను గాని సుఖంబుగాని జా
వాసముఁ జేటి యిప్పుడెడఁ బాయక తండ్రినె కొల్చు వృద్ధునిఁ.

గీ. “ అచటి కరుగుము ; పా—మేల యరుగ ననెద ?
వకట ! నేడేదియో ఘోర మగుట నిజము ;
వినుము సోహ్రబ ! నామది వెతనె తెలుపు
చున్న యది ; నీలెదవు నీవు యుద్ధభూమి. 22

మ. “ మము నీ విద్వేడఁబాసిపోవుట యగుఁజూకెన్నఁడుఁ బోని లో
పమె ; యైనఁ బితఁజూచి వచ్చుటకుఁ బో • వంగోరితే నీ నిమే
షమె పుత్తెంచెడఁ; గాని ద్వంద్వ నమరోఁ త్సాహంబు చాలింపు కా
ర్యములే దూరక మిత్తివాతఁ జొరబా • జ్జ జూతురే నెట్టులుఁ?

గీ. “అయిన నెవరాఁపఁగలుగుదు • రాము గొన్న
కుంజరముఁ గన్న సింగంపుఁ • గొదమ ? నటులె
రుస్తుమునిపట్టి నెవరు నే • ర్తురు మరల్ప ?
పొమ్ము సోహ్రబ ! నీ యభీ • ప్రప్తె తీర్తు.”

25

సీ. అని యొయ్యజార్చి యా • తనిచేయి వీరను
వీజయంతట పాన్పు • విడిచి వడిగ
ధరియించి చలిచేత • బిఱుసు వోయిన శరీ
రమ్మన రోమ కూ • ర్పానకంబు
తొడిగి పాదములఁ బా • దుకలుపై నిమగ్ని
వెచ్చని రోమంపుఁ • బచ్చడంబు
బెడిదంపు టడిదంబు • విడనాడి కుడిచేత
రాజదండంబు గా • రమునఁ దాల్చి

గీ. యున్ని కుళ్ళాయ శిరమున • నూని పట కు
టీరముఖమున కరుడెంచి • కీవిమెఱయ
నచటి తెరయెత్తి తన ప్రతి • హరు నొకనిఁ
బిలిచె నాతఁడు సన్నంపు • టెలుఁగు తోడ.

26

ఆ. ప్రొద్దుపొడువ నంతఁ • బొగమంచు తొలఁగె నా
శ్వసుప్రవంతి నచటి • పైకతముల ;
నశ్వబలమె కలిగి • నట్టి తార్తారుల
దండు వరుసఁదీఱు • చుండె బయట.

27

చ. తెలతెలవాఱ పైనికుల ♦ తిత్వరితంబుగ వస్త్రవేశముల్
వెలువడి నాయకుల్ ముదల ♦ వెట్టంగ బైటహయాధిరాఘలై
వెలసిరి బాద్లదీటి విను ♦ వీచుల నొక్కొక కాలమందు గుం
వులుగఁ దమంతనే వలన ♦ పోయెడి పక్షులశ్రేణు లట్లుగఁ. 28

క. ఒకచోట నాకస్మ నదీ
నికటావని విడియుభటులు ♦ నెలకొని రొగి ను
న్నికుళాయ లేఁటె లూని య
ధిక బలవంతులు పరువపుఁ ♦ దేజీలపము. 29

క. ఒకచో “టర్క్మను” లొకచో
“తుకాలు” రణకాతుకంబు ♦ తో “సాలో” “ర
త్రకు” శాస్త్రకులమరి ర
ల్పకాయులు జవంబు సూపు ♦ వాపురములపై. 30

క. ఒకచో “జాక్సాన్ప్రీసు” న
దిగి నిరుక్రేవల వసించు ♦ దిటవరులనువై
రి కుటుచ గడ్డంబులు బిగు
వు కుళాయలతోఁ గడువెర ♦ వున మావులపై. 31

క. ఒకచో మరుభూములఁ బా
యక త్రిమృదుచుండు మొఱకు ♦ లా “కాల్మకు” “కు
జ్జకు” “కర్గిజీసు”లు రణో
త్సుకత నధివసించి రచ్చ ♦ తురగంబులపై. 32

గీ. ఎలమిఁదార్తారుల దళంబు ♦ లిట్లు మొనయు
చుండ నలపారసీకులు ♦ నోలమాస
గొనక వానికిఁ గట్టెదు ♦ ట నొకవంక
నపుడె నన్నధులైరి యు ♦ ధాదరమున. 33

గీ. ముందు తార్తారుల దళంబు ♦ వోలె వారు
వములపై “నిల్యతులు” వెన్న ♦ బారసీక
ప్రభుని యశ్వబలంబు కా ♦ ల్బలము నిలిచె
నాయుధము లెండలోఁ దళు ♦ క్కనుచు నుండ. 34

ఉ. వీరను వీజ యంతఃగఁడు ♦ వేగముమైఁ బ్రతిహరు తోడఁ దా
ర్తారులసేన ముంగిటికిఁ ♦ దానరుడెంచి పిఱిందికేఁగు డో
శూరులటంచుఁ బ్రాభవముఁ ♦ జూపుచు ముందటి బంతులఁ గడుఁ
దూరము వెన్దకుఁ దొలఁగఁఁద్రోయుచు నూఁపుచు రాజదండముఁ.

గీ. దానిఁగని పారసీక సే ♦ నానియా “పె
రూడు” తన బల్లెఱుఱుని వ ♦ రూఢినీ న
మక్షమున కరుడెంచి య ♦ మంద బుద్ధి
నగ్రవజ్జులఁ బిఱిదికి ♦ నాపె నతఁడు. 36

ఆ. అంత మురివ మెనఁగ ♦ నాపెద్ద పడవాలు
మ్రోలకరిగి రెండు ♦ మొనల నడుమ
నొయు నిసుక నేల ♦ నిలిచి యిత్రైఱుగను
ననియె వారు వీరు ♦ నబ్రనుంద. 37

శా. “ ఆ కర్ణింపుఁడు పారసీకులిదెనే ♦ డాలంబు చాలింత ; మ
స్తాకాటోప పరాక్రమాన్వితుఁడుమా ♦ సాహ్రుబునిందొంటిగాఁ
దాఁజులెడు నెక్కటిని నిపుడా ♦ స్థమీరు నేమించి వే
నాకుండెల్విన నొంటిపోరునకు న ♦ న్నాహంబుఁ గావించెదఁ.” 38

ఉ. వేకువ వేళ మంచుతఱి ♦ బెల్లుగ రాజనపుం బొలాన వ
ర్షాకృతి మంచుబొట్టురల ♦ నందలి సాంద్రపు నన్యమంజరుల్
వీక వడంకునట్లు తమ ♦ వీనుల నాతని పల్కుజున్నుఁబాల్
సోకుటమై గుర్పొడువ ♦ సోహ్రు మెచ్చిరి నెమ్మిదార్తరుల్. 39

ఆ. కాని యమ్మది మొన ♦ గాని పల్కులు వాడి

ములుకులగుట జాను ♦ గులకు బార

సీకులంత నలుకు ♦ చే వెల వెలఁ బోయి

సారిది మొకమొకాలు ♦ చూచుకొనుచు.

40

శా. పోతున్న జెడుసార్థమొండు తొలిఁ గాఁబూల్'వాసి మార్గానఁ హిం
దూకుష్' పర్వత పక్షిదాటుచుఁ బయిల్ ♦ దూఁగాడు నీహఠఖం
డైక వ్రాతము వెచ్చనూర్చిన ద్రవం ♦ బానంచ నిశ్వాసముఁ
లేకెట్లుండుదు రత్తె యుండిరెద నో ♦ లిన్ జేష్టలూనమ్ముగాఁ. 41

గీ. తోడనె పెరూదు వచ్చె “గు ♦ దుర్గు” దొట్టి

తగిన ప్రముఖుల కడికుఁ గ ♦ ర్తవ్యమేమి

యంచు ; మంత్రము నొనరించి ♦ రందఁ జంత

కొంత వడికి గుదుర్చు వా ♦ క్రుచ్చెనిట్లు.

42

గీ. “ఇడుమ దొరకొనియె పెరూడ! ♦ యిక మన మవ

మానమున కొడిగట్టితి ♦ మేని నరియె ;

కానిచో నెట్లులైన నె ♦ క్కట్టి గురమున

కియ్యకొని తీరవలె బరు ♦ వేదకుండ.

43

ఉ. “ పోటరి సోహ్రబుఁసమర ♦ భూముల నొంటిగఁదాఁకఁబాలు దో;

పాటవ మొప్పువాఁడు మన ♦ పోజున నెవ్వఁడు లేక యుంట ము

మ్మాటికి నిక్కువంబు ; ప్రతి ♦ మానము వానికి సింగమా నిరా

ఘాట పరాక్రమంబున; మృ ♦ గంబె ప్రభావనమందు నుద్దియా. 44

ఆ. “ కాని రుస్తుమిటకుఁ ♦ గడచిన రేయి యే

తెంచినటులు నాకుఁ ♦ దెలియవచ్చె ;

బ్రాతకనలు తన్నుఁ ♦ బాయమి దావేసి

కొనియెఁగోవు గాఁగ ♦ దనగుడారు.

45

క. “అరసెద నిపుడే యాతని ;

నెఱిగించెద నంతవట్టు ♦ నీవృత్తము నీ

తరుణుని నామము ; నికఁ జిజ్ఞ

చిజలుడిగి యతండు కలను ♦ నేయఁగ పచ్చుకా.

46

ఆ. “అంత దనుక వాఁగు ♦ నటులె సమిన్తహి

నిలిచియుండ నిమ్ము ; ♦ నీవు మ్రోల

కరిగి నొడువు మొంటి ♦ యాలమ్మునకు నియ్య

కొంటి మింకఁగాచి ♦ కొనుడటంచు.”

47

చ. అనుటయు సంతసంబాదవ ♦ నాతఁడు ముందఱి కేగి, “నీవు చె

ప్పిన యది మాకు సమృతమె ♦ పీఠను వీజ! తుణుంబులోన మే

మనువాసరింతు ముక్కుతునియన్ నెఱబంటును; సోహృబింతలో

ననికయి సర్వ సిద్ధముగ ♦ నాయుధముల్ ధరియింప ని”మ్మనె. 48

క. అనిన విని వల్లె యని పీ

రను వీజ రణావనిన్ దొ ♦ ఱుగి క్రేవలకున్

జనుచు భటుల్ దెరువిడఁ దో

డనె పోయి బిరానదన గు ♦ డారముఁ జేరెన్.

49

ఉ. అంత గుదుర్జు పై నికుల ♦ నందఱ నిట్టటుఁ ద్రోసికొంచు న

త్యంతయమ్మునన్ శిబిర ♦ మంతయు దాటినదీతటంబుపై

నెంతయు దవ్వలన్ విడిసి ♦ యిమ్మటి యుండిన దిట్ట శత్రు లో

కాంతకు రుస్తుమున్ గనుట ♦ కాతని మేటిగుడారు డగ్గఱెన్. 50

గీ. రుస్తుముని వస్త్రవేశ్యము ♦ రోహితచ్చ

విని గలిగి చాలలే యెండ ♦ వెలుగుచుండె ;

నతని భటవర్గమంతయు ♦ నట్టి పటకు

టీరములయందె చుట్టునుం ♦ డిరి వసింది.

51

ఆ. అతఁడులోని కరుగు ♦ నప్పటి కాసీనుఁ

డయ్యె రుస్తుమవుడె ♦ యారగించి;

మ్రోల నింక నటులె ♦ రొట్టెలు ఫలములు

నెఱచు లొక్క కొన్ని ♦ నెఱసియుండె.

52

ఆ. ఉబుసుపోవ రుస్తు ♦ మొక సాశ్వమును జేరి

వై ని వ్రాలఁజేసి ♦ దానితోడ

నాడుకొనుచునుండె ♦ నలవోక ; నంత గు

దుర్జు వచ్చి తన యె ♦ దుటనె నిల్చె.

53

క. వానిం గని యానందము

తో నాశ్వేనము నవలికిఁ ♦ ద్రోసి యతనిఁ

దా నెమరు వోయి నతులె

న్నే నొనరిచి ప్రియము దొలుక ♦ నిట్లనఁ జొచ్చెన్.

54

ఉ. “ స్వాగతమే గుదుర్జు ! కను ♦ పండు వొనర్చితి వీవు నాకు ; నేఁ

డీగతి నేగుడెంతు వాళా ♦ యేమొ విశేషములున్నఁగాని ? యా

గోగిణమున్ బొనర్చి మును ♦ రుస్తుముఁ బ్రీతునిఁజేయు వెన్న నీ

యాగ మన ప్రయోజనము ♦ నారయఁబోలును లెమ్ము ర” మ్మనన్.

క. విని నిలిచియె యతఁడిట్లను

“దినుటకుఁ ద్రావుటకు నియ్య ♦ ది యదను గా ; దీ

దినమున వానిందలఁ పని

పని యున్నది ; నీకుఁ డెఱుప ♦ వచ్చితి దానిన్.

55

ఉ. “ నేనలు రెండు నిష్ఠురణ ♦ సీమ ముఖాముఖ నిల్చియుండె ; బిం

కాన ద్విషచ్ఛమూ విభుడొ ♦ కా నొక వీరునిఁ బేరుకొంచున్

వాని సమాను నిష్ఠును వొ ♦ నర్పుమనన్ మన పారసీక సే

నాని యధైర్యమొంది మది ♦ నన్నిట నీకడ కంపె వింటివే ? 57

ఆ. “అతనిపేరు సోహ్రా ♦ బంట ; కాని యాతని
జన్మవృత్త మెఱుంగఁ ♦ జాలకుంటి ;
మోయిరుస్తు ! మెందు ♦ నుద్ది నీ కారణఁడె
సుమ్ము బలపరాక్ర ♦ మమ్ములందు. 58

ఉ. “మాటలు వేయునేల? ప్రతిమానము వానికి సింగమే నిరా
ఘాట పరాక్రమంబున; మృగంబె ప్రధావనమందు సాటి; యీ
నాటికి ముప్పువచ్చె గద ♦ నంబున నాతని నోర్వఁజాలు నీ
బోటి ప్రసిద్ధ వీరుఁ డీకఁ ♦ బుట్టుట గానను బారసీకునిక. 59

గీ. “వెండియు నతండు వయసున ♦ నుండె; బార
సీక ముఖ్యులు ప్రాయము ♦ చెల్లియుండి ;
కొండె దుర్బలు ; లెంతయు ♦ నొచ్చెముదవు
నీ విటులు మాకుఁ గెళవుంటి ♦ వేని యింక. 60

క. “రమ్మటుగావున; నల కో
వమ్ముడుగుము ; మాకు సాయ ♦ పడు; మిఁక నిన్నే
నప్పతి ; మటుగాదేని జ
యమ్మగులకు మనకు నవజ ♦ యము సిద్ధమె చూ.” 61

గీ. అనినఁ ఁదునగ వొలయ ని ♦ ట్లను నతండు ;
“చాలుఁ జాలును ! వారె ము ♦ నలులు గాని
నేనుకానొకొ ? మఱియు మీనృపుఁడు క్రుద్ధుఁ
డగు వయస్సులు దుర్బలు ♦ లంటివేని. 62

ఉ. “ఏమనఁదా వయస్సుడగు ♦ టెవ్వ రెఱుంగరు? సాటివారిపై
ప్రేమము మెండు వాని; కీక ♦ వృద్ధులు గాటికిఁ గాల్గచాచి రం
చా మహనీయుఁడీల్లె మము ♦ నందఱి నొప్పరికించె; గాన నీ
వీ ముదిబంటుఁ బిల్కుటుట ♦ వే? తలవంపులు గావె తేనికీ ? 63

ఆ. “పిన్న వయసువాండ్రు ♦ పెక్కండ్రు నీ బోటి
వారలుండ నేనె ♦ వచ్చి సోహ
బు నివుడొంటి కయ్య ♦ మునగల్చి యాతని
యహమహమిక నేనె ♦ యడపవలెనె ?

64

శా. “వేళోళ్ళంగొని యాడనిమ్మతని నీ ♦ విశ్వంబు; నాకేల? యా
హా! నాకూతునకు బదుల్కొడుకు సా ♦ హాబంతవాడుండినన్
వానిం బోరుల కంపియుండ నొసదా ♦ నాతండ్రి చెంతన్ బరా
ధీనుండయ్యె నతండు నేడు తనకు ♦ దిక్కెవ్వరు గల్గమిన్. 65

గీ. “వెఱవు దక్కియతం డతి ♦ వృద్ధుడగుట
గాసి వెట్టుదు రిప్పుడాన్ ♦ ఘనులు వాని
బెక్కు విధముల; నీవయో ♦ వృద్ధుడతని
పజ్జ నికనైన నుండుట ♦ పాడి గాడె ?

66

ఉ. “నోచగ నైతి నంతటి తఃసూజుడు కల్గుట; కంకజాలు నీ
నీచవు వృత్తి; శీఘ్రముగ ♦ నే నిలునేరి నతంబు దండనే
ప్రోచుచు మీకృతఘ్నులగు భూవుల నేనలు వీగగన్నులన్
జూచుచు నుండు; విందునలసోహబు గాంచెడి కీర్తి యంతయున్. 67

క. “కాని యింకెన్నండుసి చే
బూని నమర రంగమునకు ♦ బోవను ; ప్రాయం
బా నశియించెను మఱి మె
ప్పా నాడే పోయె; వెట్టి ♦ యయ్యె జనరకున్.”

68

క. అని వెండియు దరహాస
మొనరింపగ ననియె నాతఁ ♦ “జోరుస్తు! మీకే
మనెదరు నలుగురు నీవిటు
మునుపటి కన లింకను దల ♦ పోయిచుమన్నన్ ?

69

ఉ. “ఎక్కటి కయ్యమందు దన ♦ కీడగు నాతడు రుస్తు; మట్టిఁ డిం
కొక్కఁడు లేమి దానెఱుంగఁడో? యిది సోహ్రాబు నిన్నుఁగోరుటే
తక్క మతేమి? నీ విటులు ♦ దాఁగుట చెల్లునె యెట్టులైన నా
యుక్కరి నిన్నె మార్కొనుట ♦ కువ్విభు లూరుచునుండ నిత్రటిక?

గీ. “మఱియు నెవ రేని గృహణి ♦ కరణి దనయ
శోధనముఁబోగుచేసె రు ♦ స్తుమివు; డైనఁ
బిన్నలు హరింతురని చాల ♦ నెఱచుచుండు’
ననిన నీకెంతయో చిన్న ♦ తనము కాదె?” 71

క. అన నత్యంతాగ్రహముం
గొని యిట్లను రుస్తు, “మెవరు ♦ గోరిరి నిన్ని
ట్ల నవనరంపుఁ బ్రసంగ
మొనరింప గుమర్జి యూర ♦ కుండుము; మఱియుఁ.” 72

ఆ. “ఒకఁడు కీర్తిమంతుఁ ♦ డొకఁడు సామాన్యఁ డిం
కొకఁడు ధైర్యశాలి ♦ యొకఁడు పంద
పిన్న యొక్కఁడొకఁడు ♦ వృద్ధుఁడనై యుండ
వచ్చు; దాన నేమి ♦ వచ్చు నాకు? 73

క. “కారొకొ మర్త్యులు వా? ర
ట్లే రుస్తుము గూడ మర్త్యుఁ; ♦ డెవఁడు కృతఘ్నుం
డొతేని మెప్పువడయం
గోరి నెఱవు శౌర్యమని న ♦ కుంతిత భక్తిక? 74

మ. “అయినం జూతువుగాక పిన్న లెటున ♦ న్నాలమ్మునక గల్చి నా
దు యశంబెట్లు హరింతురో! వినుము శ ♦ త్రువ్రాత మీరుస్తు మి
మ్మొయిఁదో తెంచుటెఱుంగఁగావలదు చుఁమ్మినేను ప్రచ్చన్న వృ
త్తియె కైకొంచు దురంబు నల్పుటకు నుఁద్రేకించితిక బొమ్మికక.”

గీ. అనుటయు గుడుర్లు మఱలి చి ♦ వ్రసన శిబిరము

దాటి చనియెను తన మాట ♦ దక్కె రుస్తు

మరుగుదెంచు ననుముదంబు ♦ నతని కోప

మునకు భీతియు మనమునఁ ♦ బెనుగొనంగ.

76

క. అంతట రుస్తుము ద్వారము

చెంతకుఁ జని భటుల కాజ్ఞ ♦ సేయఁగ వార

త్యంత రయమ్మునఁ దెచ్చిరి

కాంతులు వెదఁ జల్లు నతని ♦ కవచాయుధముల్.

77

చ. కవచము మేననూనె దమ ♦ కమ్మున ; నంతకుఁ బూర్వ మెన్నఁడు

బవరము మోమెఱుంగనిది ♦ బల్లెము డాలును గేలఁబట్టె; స్వ

ర్ణ విహితమైన నీతన శి ♦ రశ్రుము నొదలఁ దాల్చెనందు వా

రువపు నెఱుల్ చెలంగి పయిఁగ్రుచ్చుతు రాయసి యాడుచుండఁగ.

గీ. ఇట్టులాయుధములు ధరి ♦ యించి రుస్తు

ము తన మేటి గుడార ము ♦ ప్పడె వెలువడె;

బిల్లనాఁడు మొదలు తాను ♦ పెంచినట్టి

యశ్వ మొక్కఁడు తన్ను వె ♦ న్నాడుచుండ.

79

క. వెలువడి నిముసములో నతఁ

డలవోక శిబిరము దాటి ♦ యరుదెంచెను; క

న్నల విందు పారసీకుల

కలనాఁడు కదా యొనర్చె ♦ నాతఁడు మఱలఁగ ?

80

గీ. వానిఁగని యొక్క పెట్టునఁ ♦ బారసీకు

లందఱును గ్రేళ్లుదాటి రా ♦ నంద మొంది ;

కాని తార్తారు “లితఁడెవ్వఁ ♦ డా ? ” నటంచుఁ

జూడఁజొచ్చిరి యట్టె పు ♦ స్తుముని వంశ.

81

సీ. వేకువాదిగ సంధ్య ♦ వేళదాఁక సముద్ర
 వుదరంగముల నాణి ♦ ముత్తైములను
 దీయఁగ ముస్సుచు ♦ దేలుచుండిన భర్త
 ప్రాణమ్మునకు భయం ♦ పడుచు దీర
 మున నిల్చి కన్నీరు ♦ మున్నీరుగా నేడ్చు
 చుండిన యొక సతి ♦ యుల్లమునకుఁ
 దాను కైకొన్నము ♦ త్యముల హఠము గూర్చు
 కొని రేయి యిలుసేరు ♦ కొన్న మగని

యాగ మనమెట్లు మోదావ ♦ హమగు నటులె
 యయ్యె మోదావహంబు ధై ♦ ర్యంబు తక్కి
 యున్న యల పారనీకుఁ ♦ యుల్లములకు
 శూర చూడామణి యగు రు ♦ స్తుముని రాక.

82

ఆ. రుస్తుమవుడు వారి ♦ మ్రోల కేగుటయు సో
 హ్రాబు ముదంబునఁ దన ♦ యాచుధముల
 నూని సరగ వచ్చు ♦ చుండెను పారనీ
 కడళమున్నయెడకు ♦ గరువ మొప్ప.

83

క. నిలువఁబడి యల్లె తార్తా
 కుల శిబిరము వంకఁజూడ ♦ రుస్తుము ధృతిమై
 లలిఁబార విడిచిన సర్పము
 వలె వచ్చెడి సోహ్రాబు కనఁ ♦ బడె నాతనికిఁ.

84

సీ. తొలికోడి గూయ ని ♦ ద్దుర మేలుకొని మంచు
 తఱియాటఁబెను జడి ♦ కరణి బయటఁ
 గురిసెడి యివమున ♦ కుఁ దాళలేక ప
 గంకుచుఁ జలిచేతఁ ♦ గొంకువోయి

నట్టి వ్రేళులతోడఁ ♦ గట్టలు విడిచి వే

రాస మంట యొనర్చు ♦ దాసి నిదుర

మెలకువరాఁగ న ♦ ర్మిలి భాగ్యశాలిని

యోర్తు తెరలచాటు ♦ నుండి చూచి

యెట్టులీ సీతువున కోర్చి ♦ యీమె బ్రతుకు

సీమె మది నేమి తలపోయు ♦ నిపుడటంచు

నచ్చెరువు నొందు పగిది సో ♦ హ్రుబుచు జూచి

వింత పడఁజూచ్చె రుస్తు మ ♦ త్యంత మవును.

85

చ. జనకునిఁ గన్నులార నొక ♦ సారియుఁ జూడఁగ లట్టి భాగ్యమిం

కను గనఁజాలకున్కి నెన ♦ కమ్మున నెంతటి జోదునైనఁ బో

రునఁజెనకం గడంగు నల ♦ రుస్తుము నాత్మజుఁజూచి రుస్తుమే

యనుకొనఁజూచ్చెనేమొ యిది ♦ యబ్బుర మెవ్వడితండటంచెదన్.

సీ. ఆకాంక్షతో నొక్క ♦ రా కొమరిత స్వయ

మ్ముగ నీరువోయ ముద్దుగఁ బెట్టుగుచుఁ

బ్రమదావనమున స ♦ తము నీరుబుకు నొండు

జలయంత్రమునకుఁ బ ♦ జ్జినె చెలంగి

నెలరేలఁబండు వె ♦ న్నెల గొల్పు వేళఁబ

చ్చిక నేల నెఱువుచుఁ ♦ జిన్నినీడ

సోగ తిన్నన పెంపు ♦ చూపఱకు ముదంబు

నేయ గిల్లిన బాలు ♦ చిప్పిలుననఁ

గోమలంబైన క్రొమ్మావి ♦ గున్నపోల్కిఁ

దోఁచు సోహ్రుబు నట్టె రు ♦ స్తుము గనుఁగొని

వాని లేజవ్వనమున కెం ♦ తేని జాలి

నంది రాసైగ చేసి యి ♦ ట్లనియె నతఁడు.

87

ఆ. “చిన్నవాడ! నేను ♦ జెప్పెద వినుము జీ
 విచియున్న ననుభ ♦ వించు నెవ్వఁ
 డైనఁ గట్ట సుఖము; ♦ లటుగాక చచ్చిన
 వాని కన్నిమంటి ♦ పాలు గావె ? 88

ఉ. “చూడుము నన్ను; బల్లిదుడ ♦ సుమ్ము; ధరించితి నుక్కుజోడు; నా
 తోడను బెక్కుసార్లు తమ ♦ దుర్మద మేర్పడ మేటిబంట్లు పో
 రాడిరి; నమ్ముమేబవర ♦ మందుఁ బరాకుననై నఁగాని నే
 నోడుట శాత్రవుండు మృతి ♦ నొందకయుండు తెఱుంగ నెన్నఁడుక.

క. “కావున నోయీ సోహ్రాబు!
 నీ వీగతి మిత్తికెదుర ♦ నిలువంబడు తే
 లా? వలదు; మేలు గోరితొ
 నావచనంబులను బాల ♦ నము సేయఁదగుక. 90

క. “ఈ తార్తారల విషపుము;
 నాతో నామందీరంబు ♦ న వసింపుము; నీ
 వేతనయుడ వనుకొనియెదఁ;
 జేతో మోదంబు నాకుఁ ♦ జేయుము ముదిమిక. 91

క. “నే నీల్గుదనుక నిక నా
 తోనుండియె దురము సల్పు ♦ దువు గాక నిజం
 బీ నాడు ధృతిని నీకు న
 మాన్యుఁడొకండైన లేడు ♦ మాదేశమునక. ” 92

సీ. అని దయారస మొల్కు ♦ నట్లు సంభాషించు
 నతని కంఠధ్వని ♦ నాలకించి
 పూర్వమెన్నఁడొ మలి ♦ ఘ్లుచుల దాడికి జంకి
 సామంతుఁడొక వ్రదే ♦ శమునఁగట్టి

నట్టికోవురపు ము ♦ హాన్నత్యమున తీవి
 నలరు నాతని విగ్ర ♦ హమును జూచి
 ముదిమి చిన్నెలుగ న ♦ వృద్ధె నరయుచు నున్న
 నెలుల నొప్పెడి వాని ♦ శిరముఁగాంచి

యపుడు మనమున నొకవింత ♦ యాస వొడమ
 ముందుఁబోయి యతని మ్రోల ♦ మోకరించి
 కరములను మోడ్చి మిగుల సం ♦ బరముతోడ
 సోహ్రబాతని నడుగంగఁ ♦ జూచ్చె నిటులు.

93

క. “హా! కనుఁగొంటిని ; రుస్తుమ
 వే కద నీ? వవుచు; సత్య ♦ మే? రుస్తుమవే
 నాకుండెలియును లె; మృటు
 గాకున్న నెవండవోత ♦ గణ జెప్పగదే?”

94

క. అన రుస్తుమతనిఁ గ్రేగం
 టనె కనుఁగొని కొంతవడి త ♦ టాలునఁ బెడమో
 మొనరించి చిత్రమనుచు
 దనలోఁ దానీ కరణి వి ♦ తర్కించుకొనెన్.

95

క. “బౌనా నీతని భావము
 నేనెఱుఁగుదు; మఱియుఁ జూల ♦ నీచులు కపటుల్
 సూన్యత పరిపంథులు నెం
 తే నభిమాన పరులగుదు ♦ రీ తార్తారుల్.

96

ఆ. “నిజము దాచకుండ ♦ నేనె రుస్తుమునంచుఁ
 బెలుపవచ్చు; గాని ♦ ఫలితమేమి?
 లోగఁ డితఁడు నాకు; ♦ నేఁ గోరినట్లు మా
 యరుల పక్షము విడ ♦ నాడఁ డితఁడు.

97

గీ. “కాని యేదియో మిషఁజెప్పి • కలను మాను
కొని కడుంగడు నాడు కీర్తిని నుతించు;
మఱియు నాకేదియో బహు • మాన మొనఁగి
తప్పెరా మృత్యుని తన • దారి వట్టు. 98

క. “అదనఁజిగి యేదియో ప
ర్వదినంబున నృపుఁడు తగిన • వారలతో స
మృదమునఁ గొలుపుండ సభా
సదు లాకర్ణింప నిట్లు • సంభాషించున్. 99

సీ. “వింటిరే నేను చె • ప్పెడి వింత? మున్నొక
సారి యాకృసు నదీ • తీరభూమి
సేనలు బవరంబు • సేయంగ విడియనే
ద్వంద్వ యుద్ధమునకుఁ • భారసీక
భటులలో నెవఁడేని • వచ్చి నాతోఁ బోర
నిలిచి లావున్న నన్ • గెలువుఁ డంటి;
నంత నందఱు వెఱు • గంది మిన్నక యుండ
రుస్తు మొక్కండె మా • ర్కొనియె నన్ను
నవును మే మిర్వురమును బో • రాడితి మను
కొంటిరో? లేదు; మే మను • కూల వృత్తి
మించి యొండొరుల బహూక • రించి కొనుచుఁ
బాసిసోతిమి మిత్ర భా • వమున నాఁడు. 100

క. “అని యీటకటొంకరి ప్రే
లిన శ్రోతలు మెత్తు ‘రాబ • లే.’ యని; యిటు గ
ల్గిన యాన్యూనత కేక మిం
చిన న్యూనత యున్నె పార • నీకుల?” కనుచున్. 101

ఉ. క్రమ్మట వానిఁగాంచి యిటు ♦ గట్టిగఁ బల్కునతండు; “చాలు; లే
లెమ్మల రుస్తుమేల? యిట ♦ లేడతఁ; డింతకు నేడు ద్వంద్వ యు
ద్ధమ్మున కీవు పిల్చిన క ♦ తంబున వచ్చిన నన్నఁ జూచి శ్రీ
ఘృమ్ముగఁ జెప్ప మింక నమ ♦ రం బానరింతువా లేక మానెదో.

గీ. “రుస్తుమునిఁ దప్ప నింక నొ ♦ రుల నెదుర్కొ
నంగ నొల్లవా? బాలిశ! ♦ నన్న వినుము
రుస్తుముని మోముగన్న న ♦ మస్త జనులు
నడలి ధృతిశీర్ణమై టిచ్చ ♦ వడుదురంట.

103

గీ. “నిక్కముగ రుస్తుమే వచ్చి ♦ నేడు నీ యె
దుట నిలువఁబడి ‘నేనె రు ♦ స్తుము’ నటంచుఁ
డెలిపె నే నిఁక నని మాట ♦ దలఁప వీవు;
నే నెఱుంగుదు నని; సరి; ♦ చానికేమి?

104

చ. “నినుఁ గనజాలి యయ్యెడిని; ♦ నేరకచేసిన యట్టి నీ ప్రతి
జ్ఞను విడనాడి, ‘యోడితిని; ♦ కావుమున’ న్నని వేడుకొమ్ము; కా
దనియెడవేని నేటి కిఁక ♦ నాయువు మూడిన యల్ల నీకు; న
న్విచుము భవద్ధితైషినయి ♦ పిన్నవు నీనని యింత చెప్పితి.” 105

క. అన లేచి నిలువఁబడి యా

లేని కిట్లను సోహ్రా, “బీవి ♦ ధంబు నభయ మొం
దను సుమ్ము నమ్ము నే స్త్రీ
ననుకొంటివా మాటలకె భ ♦ యము నొందుటకు? 106

గీ. “నీవనిన యట్లు రుస్తుమే ♦ నేడచటికి
వచ్చియుండిన ననియొన ♦ ర్పను నిజముగ;
గాని యారడిచట లేడు ♦ గద; యిఁకేల
నివ్వటిల్లదు కయ్యంబు ♦ నీకు నాకు ?

107

శా. “కాని; మ్మెట్లును ధైర్యవంతుడవు; నా ♦ కంఠే బలాధ్యుండ; వె
న్నేనాలమ్ము లొనర్చియుందు ; విశ నే ♦ న్నెట్లైన బాలుండనే ;
యైన బోరుల గెల్పుటోడుటయు దై ♦ వాధీనముల్ గావున
నేనే గెల్తునటంచు వీగఁడగునే ♦ నిర్లక్ష్య భావంబున ? 108

చ. “అది యెటులందువేని మన ♦ మంబుధి నీఁదెలివారి తీరున
విదియను వీచి కగ్రమున ♦ వ్రేలుచు నుండిన వారమాట న
య్యది దరిఁజేర్చునో మనల ♦ నభినె వెండియుఁగూర్చునో యెఱుం
గుదు మనరామ; కార్యమొనఁగూడిన సర్వము దేట తెల్లమా” 109

క. అన విని రుస్తుమపుడె యా
తనిపై సారించె నలుకఁ ♦ దన యీటెను ; గు
వ్వను దఱుము డేగ వలె తి
వ్వన నది దోతెంచె సోహా ♦ బును గదియంగఁ. 110

క. దానిఁగని క్రొమ్మెఱుగు చం
దాన నతఁడు ప్రక్కకొఱగెఁ ♦ దత్త్వెణ ; మది యెం
తేనాద మొనర్చుచుఁ దో
డో నేలను డూసి మేటి ♦ దుమ్మును రేఁచెఁ. 111

క. ఇది యే తఱియని సోహాబు
పదపడి యాతని పయిదన ♦ బల్లెము వినఁకె ;
అది సూటిగఁ జనికడు బె
ట్టిద మగు రుస్తుముని యరిగ ♦ డీకొని తెల్లెఁ. 112

సీ. డొలిచి యిమ్మయిన దో ♦ నెలుగఁ జేసికొన హి
మాలయప్రాంత మ ♦ హాటవులను
శీతకాలమున వీ ♦ చెడిగొలులకుఁ గూలి
వజ్రదలచే బొంగి ♦ పొరలి పాఱు

చున్న సింధునదిఁ ద ♦ దువనదులఁ గుప్ప

తెప్పలుగాఁ బైకిఁ ♦ దేలి రాఁగ

జాలదుల్ వట్టు వృ ♦ క్షప్రకాండంబు

కరణి గొప్పదియునై ♦ మొరటుదైన

చెట్టు మొదలొందు నిరుకేలఁ ♦ బట్టి రుస్తు

మంత నొరులెత్తజాలని ♦ యాకడింది

గుదియపై కెత్తి తన శక్తి ♦ కొలఁది వ్రేసె

నశని పాతముఁబోలు ప్ర ♦ హార మొకటి.

113

గీ. కాని సోహ్రాబు మగుడఁ బ్ర ♦ క్కరుఁ దొలంగి

గుదియ వ్రేటును దప్పించు ♦ కొనఁగ నేలఁ

బిడుగువలె మ్రోఁగె నది ; పట్టు ♦ సడలి గదయుఁ

దొరలుచుం గ్రింద వడియె రు ♦ స్తుముని మ్రోల.

114

ఆ. వ్రేటు వడికి మోక ♦ తీలెఁ దూలి రుస్తుము

గూడ ; జేతులిసుకఁ ♦ గూరుకొనియె ;

మోము తనువు ధూళి ♦ బ్రుంగె; దిగ్భ్రమజెంది

యలఁచు కొంతనటకు ♦ నటులె యుండె.

115

ఉ. అత్తటి సోహ్రాబేమియుఁ బ్ర ♦ యానము లేకయె కత్తిదూసి యా

యుత్తమ వీరునిఁ బొడిచి ♦ యుండిన నుండఁగ వచ్చుఁగాని తాఁ

గత్తిని డూయకే యతనిఁ ♦ గాంచుచు మోమున లేత నవ్వరే

కెత్తఁ బిఱిందికిఁ మరలిఁ ముట్లనె నాతనికిఁ మృదూక్తులఁ. 116

క. “ ఏలా మోదెద వీ విటు

సేలను వ్యర్థముగఁ ? చుత్తు ♦ నియలౌ గదయుఁ ;

లే లెమ్ము ; కినుక విడువం

బోలును ; నినుగన్నఁ గనలు ♦ వొడమదు నాకుఁ.

117

క. “నే నడిగిన రుస్తుము నే

గానంచుం జెప్పి తల్లె ♦ కాని ; మ్మిటునా

మానసమునఁ బ్రీతియు నెం

తే నానయుఁ గొలుపఁజాలు ♦ నీ వెవడ విఁక ?

118

ఉ. “కొండికవాడనయ్య నొక ♦ కొన్నిదురంబుల నే నెఱుంగుదుఁ ;

వెండియు నందు వాఁగు మొన ♦ నిల్చియె నిచ్చలు విక్రమించితిఁ

జెండితి మార్తఱు హతులు ♦ చేడ్పడుచుండుట గంటిగాని యె

న్నండిటు స్నిగ్ధభావమున ♦ నాచుది పొల్చుటలేదు వింటివే ?

119

క. “వేయునేల ? నేడు ♦ నీ యందు నాచుది

దవిలియుండు టరయ ♦ దైవ కైత

వమ్మె నిశ్చయముగ ; ♦ సమృద్ధమున విధి

కియ్య కొనక తీఱ ♦ దింక మనకు.

120

క. “రమ్మ ; మనకుఁబొందే యుచి

తమ్మగు; నెడనుంచి యాయు ♦ ధముల సఖుల చం

దమ్మునఁ గూర్చుండుద మీ

విమ్మగ రుస్తుముని గూర్చి ♦ యే నొడువు దిఁక.

121

గీ. “కలరు మీ సేనలోనఁ బెక్కఁడు నేను

బవర మొనరింతునేని యో ♦ పఁగల బంటు ;

లటులె మాలోనఁగూడ నూ ♦ రాగగణ్య

లింక నున్నారు నిన్నల ♦ యింపఁగలరు.

122

గీ. “వార లెవరేని నినుదాఁక ♦ వత్తురేని

గదన మీ వొనరింపుము ♦ గాని మన మీ

కొండొరుల మిట్లు పోరాడు ♦ టుఱువుకాదు ;

మిత్రులము సుమ్ము; మనకెట్లు ♦ మైత్రివలయు.

123

సీ. అని మిన్నకుండుట ♦ యును రుస్తు మాగ్రహ
 వివశుడై మేను గం ♦ పిల్లుచుండ
 దిగ్గన లేచి గు ♦ దియనల్లె నేలను
 విడిచి తళుక్కని ♦ వేగుఁ జుక్క
 పోల్కి మెఱయువాడి ♦ మొనగల తన బల్లె
 మును గేల మగుడఁ జే ♦ కొనియె సరగఁ ;
 తనదు నూతన శిర ♦ స్త్రము ఘోళిమయ మయ్యె ;
 నిసుక దూకొనియె నొ ♦ క్కింత నోట ;
 నలవుచే గుండియలు చాల ♦ యదరఁ జొచ్చె ;
 గొంతు తడియాతఁ బోమాట ♦ గూడ నమిత
 రోషమున నినుమాటు ని ♦ రుద్ధమయ్యె ;
 దుదకు శ్రమమల్కి యిట్లనఁ ♦ దొడఁగె నతఁడు.

124

ఆ. “ఆటవెలఁది ! యెవరు ♦ హర్షింతు రిచట నీ
 యాట నేర్పు నీదు ♦ మాట నేర్పు ?
 చేతనైన గలను ♦ సేయుము గాని వాఁ
 గంగ వలవ; దేవ ♦ గలుగు నాకు.

125

క. “ఇపుడేమొ నీవు తార్తా
 రు పడుచులంగూడి క్రేళ్లు ♦ టుకుచుందమి మీ
 నృపుని నగరమ్ము నందలి
 యుపవనముల నుంటి వనుచు ♦ నూహించెదవో ?

126

క. “నీ విష్ణుకుంటి వాక్సను
 శైవలి నీ తీరమందు ♦ నమరావనిపై ;
 నీవలె నాశని యనఁ గే
 విషయము గాదు ; పోరు ♦ లెస్స యొనర్తు .

127

క. “న్నేహితుల మంట ! పొందఁట !
యాహా! చిత్రముగ నున్న; ♦ దపుడె మఱచితో
నీ హంకృతులును గడిమియు ?
నాహృదయం బిట్టి వంచ ♦ నకు లోనగునే ? 128

క. “నినుఁజూచిన తోడనె క
ల్లిన జాలియు నివుడు నాకు ♦ లే; దిరు మొనలున్
గనుచుండ నీవు ననుఁ జ
ల్లన చేసితి విట్లు నలిపి ♦ కైలాటములన్.” 129

క. అని మిన్నకుండ సోహ్రబు
గవలుచుఁ దన కత్తిడూసె; ♦ గవిసి రనికిఁ దో
డనె యిరువురు నొక యెరనే
కని వచ్చెడి రావులుంగు ♦ కవ చందమునన్. 130

గీ. డీకొనఁగ జొచ్చె వారి కే ♦ డెములు మిగుల
రవళితో; మ్రోగె నవుడుకి ♦ రాతు లటవి
దరులఁ గూల్చెడి వేళఁబా ♦ దలు కుతార
ఘాతములఁబోలు భీమ సం ♦ ఘాతము లొగి. 131

చ. అటువలెఁ దండ్రియుం గొమరుఁ ♦ డద్భుతలీలఁ బెనంగ మేఘ మొ
క్కటి జనియించి మింట రవి ♦ గప్పెవడిన్ సుడిగాలిమై రజ;
పటలము రేఁగి దట్టముగ ♦ వారల నిర్దుర నావరింప జే
కటి మొయిలాము కొన్నగతి ♦ గన్పడె వారికి మాత్రమ శ్తః. 132

ఆ. ఏమియన్న సేన ♦ లెక్కటి కయ్యము
గనుచు నున్నచోటఁ ♦ గాసె నెండ;
నింగి దోఁచె మిగుల ♦ నిర్లత్యమున; నా
క్రసు స్రవంతిపై మె ♦ అసె దపనుడు. 133

అ. కాని యాతిమిరము ♦ లోనఁ బెనంగిరి

బంటు లిద్వరపుడు ♦ వాఁడి చూపు

లడర నూర్పు లులియ ♦ నతిరోషమును బంత

మును మనస్సులందు ♦ బెనఁగొనంగ.

134

క. తొలి రుస్తు మీఁటఁబఱపుడు

నల సోహ్రబుచేత నున్న ♦ యరిగనె డూయం

గలిగి యట నాటుకొనఁ గ

ట్టుకఁ జెఱుకుకొనియె దాని ♦ నాతఁడు మరలక.

135

గీ. సోహ్రబత్తఱి గడగి రు ♦ స్తుముని శీర్ష

కమ్ముపైఁ దనయసితోడఁ ♦ గడిఁది వ్రేటు

వ్రేయ నదియంత యొకయింత ♦ వ్రేలె; గాని

యచటి క్రొత్తతురాయి ను ♦ గ్గగుచుఁ బ్రెల్లె.

136

అ. అపుడు రుస్తుము తన ♦ యశాదలవంచె; జీఁ

కటి మొయిలు మఱింత ♦ కారుకొనియె;

మింట్రమోసె నుఱుము; ♦ మెఱుములు దోఁచె; హే

షించె నతని వాఁడి ♦ చెంత నిలిచి.

137

చ. అది హయ హేషితం బనఁగ ♦ నానె? కిరాత ధనుర్విముక్త బా

ణదళితపార్శ్వమైన హరి ♦ నట్టడనిక మృతఁబొందువేళ బి

ట్టదరద్రుమమ్ము లంతిక గుఁహల్ మఱుమ్రోమఁగ గండశైలముల్

ప్రిదిలి పడంగ నల్పు నతి ♦ భీకర గర్జయు దాని కూసమాఁ.

138

క. ఇరుమొనల వారు నా భీ

కర గర్జన మాలకించి ♦ కంపిల్లఁ దొడం

గిరి; తత్సర్పన కాకన్

స్ఫరిదంబువు పేరుకొన్న ♦ చండము తోఁచెక.

139

క. కాని యొకింతయు సోహ్రాబు
దానికి వెలువక మరల న ♦ తని ఖడ్గముతోఁ
దానింకొక పరి గొట్టంగ
నా నిహతికి మగుడ రుస్తు ♦ మాదల వంచెన్. 140

గీ. ఇప్పటికి గాజువలెఁ దన ♦ హేతి వేయి
వ్రక్కలై త్రుళ్ళె; జలజల ♦ రాలె శీర్ష
కమ్ముపైనుండి తునుకలు; ♦ కాని దాని
మేటి పిడియొండె తనచేత ♦ మిగిలియుండె. 141

గీ. రుస్తు మప్పడు తలయెత్తి ♦ రోషతామ్ర
న యనుండై చూపఱకు వింత ♦ భయము గొల్పు
నట్టి నిజశక్తి జలిపించి ♦ యాతఁడట్టె
కెరలి “రుస్తు” మృనుచు నొక ♦ కేక వైచె. 142

క. ఆ కేక పిడ్లవలెఁ జెవి
సోఁతఁగ విస్మయము నొంది ♦ సోహ్రాబు చనుచున్
దేఁగువమై బిఱిదికి భయ
దాకృతి రుస్తుముని విగ్ర ♦ హము గనఁజొచ్చెన్. 143

గీ. వదపడి యతండటులె టిచ్చ ♦ వడిన భంగి
నిలువఁ దనచేత నుండిన ♦ ఫలక మవును
జాఁపడుటయుఁ గ్రింద త ♦ త్తెనచు తనదు
బల్లెమును రుస్తు మతని పా ♦ ర్శ్వమున గ్రుచ్చె. 144

క. తోడనె సోహ్రాబు కడు దూఁ
గాడుచు నిట్టట్టు తప్పు ♦ టమగులతో నా
వాడియగు నత్తిమై వ్రే
లాడుచు నుండంగ వెనుక ♦ కరుగుచుఁ బ్రెళ్ళెన్. 145

ఆ. శ్రీరథమయ్యో నంతః ♦ జీకటి; గాలి శ

మించె; నింగి నడుమ ♦ మిహిరుఁ డట్టె

తోచి యొయ్యఁ దొలగఁ ♦ ద్రోసె నువ్వెత్తుగ

నవుడు క్రమ్మియున్న ♦ యట్టి మొయిలు.

146

క. అత్తఁ గనె నిరు పవుజులు

హత్తిన వేడ్క నిలుచున్న ♦ యల రుస్తుముఁ గ్రొ

న్నెత్తుటి వజ్రదలచే గడు

జొత్తిల్లిన యిసుక నేల ♦ సోహ్రబు నొకటఁ.

147

నీ. అంత రుస్తుము వాని ♦ నవహసించుచు నిట్టు

లనఁ జొచ్చె, “నేను సోహ్రబ! నిజముగ

నొక పారసీక ప్ర ♦ భూత్తముఁ గడపి నీ

వాతని మైనుటు ♦ వ పహరించు

టో యొండెనల రుస్తు ♦ మే యుద్ధ మొనరింపఁ

జనుడెంచి నీ జాణ ♦ తనము మెచ్చి

తానాల మొనరింప ♦ కే నీవలన గాన్క

యేదేనిఁ గొని పోవ ♦ నిచ్చిన నిను

నీ పరాక్రాంతియుచు మాట ♦ నేర్పు వేయి

నోళ్ళఁ బొగడుచుఁ దార్తారు ♦ లెల్ల నుండ

వినుచు నుప్పొంగుటో సంభ ♦ వినుచు నంచు

నూహ నీ వొనరించి యే ♦ యుండు షకట!

148

క. “పామరుడ! నేను నీ వొక

సామాన్యపు భటునిచేతఁ ♦ జచ్చితి; విశని

ప్రేమించు నెంతయే ని

చొచ్చి మెలఁగు సృగాలతోటి ♦ చోద్యపు సఖులై.”

149

చ. అన నలవోక సోహబవు ♦ డాతని కిట్లను, “సీవు కీరితిం
గననిభటుండవే నిజము; ♦ కాని పరాక్రమ మొప్పు నీవె నన్
దు నిమితి వన్నమాట మృష; ♦ దుర్జయుడు జ్ఞానమూర్తి రుస్తు మే
ననుదునుమాడె; గన్మోఱఁగె ♦ నా హృదయంబె నను ద్విషద్గతిఁ.

గీ. “ఇట్లు కాకున్నచో భవా ♦ దృశులు పదుగు
రెత్తి వచ్చిన నొక్కడ ♦ నే కడంగి
పోరి తిన యేని ద్రెళ్ళరె ♦ వార లిచట?
నిలిచియుండనె నీవలె ♦ నేను నచట?

151

ఉ. “కాని తదాఖ్య విహ్వలుని ♦ గాననుఁ జేసె; నదేమొ కాని నా
మానసముఁ జలించె బలు ♦ మాటు భవన్ముఖ వీక్షణం బిటుల్
నే నొనరింప; నంత నుర ♦ లెక భవి నా ఫలకంబు; సీవు బిం
కాన నిరాయుధుఁ బాడువఁ ♦ గల్గితి వప్పుడు మేటి బంటవై. 152

చ. “వలదు ప్రగల్భముల్ పలుక; ♦ వారని నావిధి సీవు దూఱఁగా
వలవదు; కాని నమ్ముమిది : ♦ వంచనచే దన పుత్తుఁ జంపి నం
దులకిక నేఁడొ తేపొ నిను ♦ ద్రుంచెడి నా జనకుండు రుస్తు; మీ
వల జగదేక వీరుని మ ♦ హాగ్రహవహ్నికి నిల్వ నేర్తువే? 153

గీ. “ఏ మహాత్మునికై జగ ♦ మెల్ల నేను
నెమకుచుంటినో యట్టి రు ♦ స్తుము మదీయ
జనకుఁ డరుడెంచి కసిదీఱ ♦ జెనకి నిన్ను
నీదు వీచమడంచుట ♦ నిశ్చయంబు.”

154

సీ. ఆస్థక మృగయుఁ డొక్క ♦ యటవి చెంగటి కొండ
చటియపై నెలమి బూఁ ♦ దఱిని గూడు
తాఁ గట్టుకొని చిటు ♦ తను లెస్సగాఁ జేరు
కొనియున్న రావులుఁ ♦ గోల డూయ

నేసిన నది దూర ♦ మెగసి కొండొక చక్కి

గూలు తెలుంగక ♦ చాల దాని

జోడొంటి శిశువుంట ♦ జూచి తిప్పున వచ్చి

ప్రియురాలిపై నిగో ♦ పించిన గతి

గూయుచు గులాయమును వల ♦ గొనుచు దస మ

హాపదను సుంతయు శెఱుంగ ♦ నటులె రుస్తు

మాతృ నష్టమెఱుంగ కాగ్ర ♦ హమతి నిలిచి

యుండె జానున్న నిజతన ♦ యుని కెదురుగ.

155

క. వెండియు నతఁడిట్లను, “జన

కుండఁట ! నాపైని దీఱ్ఱు ♦ కొనునఁట కసి ! యీ

తండేల ప్రేలునిటు ? కొమ

రుండెక్కడ ? జిత్రమయ్యె ♦ రుస్తుమున కిలక ? ”

156

క. అన నతనికి హీన స్వర

మున నిట్లను సోహ, “బవును; ♦ వుత్త్రుడు కలఁ డా

తని కొకఁడు; నీవు లేడను

కొని యెడి రుస్తుముని కన్న ♦ కొమరుడ నేనే.

157

ఉ. “నిక్కము నమ్ము; నే నిటులు ♦ నీలిన వార్తను రుస్తు మేడనో

యొక్కఁడు కూరుచుండ నెవఁ ♦ డో వచియించెడు; నష్ట గుండియల్

ప్రక్కలు గాఁగ హా! యనుచు ♦ వంతురి యాతఁడు దూఱి లేచి నీ

యుక్కడగింప నీయెదుట ♦ నుట్టిపడండె మహోగ్రమూర్తియై ?

158

గీ. “వినుము నే నాతనికి నొక్కఁ ♦ డనె సుతుండ ;

నింక నెటులుండు నాతని ♦ హృద్వ్యధయును

బగను సాధించు తెఱుగును ? ♦ బ్రతికి యందుఁ

గాత మాదుఃఖమొకసారి ♦ చూతు గాక !

159

గీ. అయిన నే నాతనిం గూర్చి యట్టవగవఁ ;

గాని 'అదరు బెయిజను' లోన నున్న
'కుద్దు' లనృపోత్తముని కూర్చి కూతు నాదు
తల్లిని దలంచిన మది తల్లడిల్లు.

160

క. "ఆ మందభాగ్య యింక నం

గ్రామమ్ములఁ గొల్లకొనిన ద్రవ్యముతో నే
సేమముగ మరలి వచ్చుట
తామటి యెన్నడును లోల తక్ష జూడదుగా !

161

చ. "సారిదిగఁ గొన్ని నాళ్ళ కల సోహ్రులు చచ్చెనటంచు వారు వీ
రతిముటి జెప్పకొందు; రది యామె చెవింబడు; నప్పుడామె నే
దురమునఁ బేరులేని యొక తుచ్చునిచే నొక యేటి యెడ్డున
మరణము జెందియుంట వినివ్రూన్పడు; నెంతటి కష్టమయ్యయో!"

క. అని యాడు దానివలె గో

యని యేమవ దొడఁగె సోహ్రా బపుడు తనకు గ
ల్లిన యపమృత్యువు నొక పరి
దన మాత నొకపరి దలచి తల్లడవడుచు.

163

ఆ. కాని రుస్తు మట్టు లే నిల్వఁబడియె ని

వ్వెఱఁగుతోడ నతని వినుచు; మఱియు
నతఁడు తన కుమారుఁ డని నమ్మఁడయ్యె దా
నఱిగియున్న పేళ్ల నెంచుచున్న.

164

గీ. ఏలయనఁ దొల్లి "అద స్సే యిజను" లోనఁ

దనకుఁ గల్గిన నిను వొక్క త కర మల్పు
రూపిణి కొమార్తగాని వుత్తండు కాడ
టంచు రూఢిగ నతఁ డాల కించి యుండె.

165

క. జననియె మోహవశత నా

తని కంపె నుదంత మిట్లు ♦ తన చిన్ని కుమా

రుని శత్రు శిక్షితునిఁ తే

య నతఁడు వెంటఁగొని పోవు ♦ ననియెడి భీతిఁ.

166

గీ. కాన సోహ్రబె తాను స్వో ♦ త్కర్ష మెనఁగ

రుస్తుముని పట్టినంచు వా ♦ క్రుచ్చునిట్లు

లొండె జను లీతని యశమ ♦ నూన రీతిఁ

బెనువ నిటు పిల్లు రనుచు భా ♦ వింపఁ దొడఁగె.

167

చ. ఇటు తల పోయుచుండె మది ♦ నెంతయు రుస్తుము మానసాబ్ధిఁ బి
మ్మట తిరగల్ జనించి పలు ♦ మాతెడఁ దార్కొన బార్జమాసి వి
స్ఫట శశిబింబకాంతి పరి ♦ చుంబిత మూర్ధములై నముద్ర పుం
దటమును “బోర్!” “గుభిల్!” రొదలఁ దార్కొను చందము నంద
[రంగముల్.

క. అపుడతనికి దానానం

ద పరవశత తోడమున్ను ♦ తాఁ గడపిన ప్రా

యపు దివసము లన్నియు నొ

క్క పరి స్మృతికి రాఁగ నీరు ♦ గ్రమ్మెం గనులఁ.

169

సీ. తొలుగట్టుకొనఁ బ్రొద్దు ♦ తోఁచెడి వేళఁ గి

రాతుఁ డొక్క గిరి ప్ర ♦ పాతము పయిఁ

బొల్పు తన కుటీర ♦ మున నిల్చి బాల సూ

ర్యా తవనంఛన్న ♦ మై దవిష్ట

మైన పురము నొక ♦ దాని నప్పుడె యుర్లు

చున్న మబ్బుల మధ్య ♦ నుండి కనిన

లీలఁ జూచెదన వ ♦ యో లక్ష్మీనతః డష్ట

ప్రాయమందున్న సోహ్రాబుని జపని

యామె ముదునలి తండ్రియు ♦ నాదరు బెయి

జనున వెలసిన యాతేని ♦ సదనమును బ్ర

మద వనంబులు నింపారు ♦ మల లొగి బాడ

కట్టె నతనికిఁ గనులకుఁ ♦ గట్టినట్టు.

170

చ. మఱుకువ నాతడప్పుడె ప్ర ♦ మాద వశంబునఁ ద్రుంపఁబడ్డ కొ
మ్మరువపు మొక్కవోలె నణు ♦ చూత్రము నిమ్మకే కరమ్ము చూ
పఱకెద జాలిఁగొల్పు నును ♦ బ్రాయము వానిఁ గుమారు నాదట
మఱియొక సారి తేటి కని ♦ మార్దవ మొప్పగఁబల్కె నీగతిక. 171

చ. “నను విను మోయి సోహబ! మనమ్మనఁబొంగఁ డెరుస్తుమీ వె యా
తని తనయుండవైన యెడ ? ♦ దాచుణ బుద్ధులు కొందఱిట్లు ప
ల్కిన నవు నంచు నమ్మితివా ♦ లేక యశమ్మునుగోరి నీవె యి
ట్లనువుగఁడెల్పెదో తెలియ; ♦ దాతని పుత్తుఁడ వీవుకావు సూ.

గీ. “రుస్తుమున కొక్కఁడైన బు ♦ త్తుండు లేడు;
అతని కొక పుత్రియే కల; ♦ దామెయుఁ దన
జనని కడనుండి యిపుడింటి ♦ పనులొనర్చు
గాని తలఁవదు కలనైనఁ ♦ గలను తెఱఁగు.”

173

గీ. అన వినియె గాని యతని గా ♦ యంపు బాధ
యప్పటికిఁ దీవ్రమై దుస్స ♦ హమగుచుండె;
గాన నీఁతెను వెలికి బి ♦ రాన నూడఁ
బెఱికి సోహబు ప్రాణము ♦ విడువఁ దలఁచె.

174

క. కాని యతఁడు మున్నున్నగఁ
దానల రుస్తుముని మేటి ♦ తనయుడగుట యె
ల్లైన నతని నమ్మించియె
ప్రాణము విడువంగ నెంచి ♦ యనె నిట్లుకక.

175

గీ. “ఏమి! నే బాంకితి ననెద ♦ వే దురాత్మ !
 సత్య మెవ్వడు వసియించు ♦ జావ నున్న
 నారి జిహ్వల; మఱి యింత ♦ వఱకుఁ గల్ల
 యిట్టిదని కూడ నమ్ము నే ♦ నెఱుంగఁ జమ్ము.

176

చ. ఇది విను తొల్లి రుస్తుమని ♦ కేగుచు గర్భవతిఁ మదంబ నొ
 ప్పిదముగఁ బిల్చి తాఁ గనెడి ♦ బిడ్డకు వేయు మటంచుఁ జెప్పి చి
 న్నది యొక ముద్ర నిచ్చెనట; ♦ నా భుజ నీచుఁదదీయ చిహ్నమే
 పొదలెడు నిప్పు; చూచెదవె ♦ పూర్తిగ నమ్మక గల్లు నట్లుగఁ ?

చ. అనుటయు మోము వెల్లఁబడఁనా ముదిబంటున; కూఁగె జానువుల్;
 తనువు వణంకఁజొచ్చె; నెఱఁదఁ గడుభారము దోఁచె; రుస్తు మొ
 య్యనఁ దనమేటికేలు గవ ♦ నక్కునఁ జేటిచి నిశ్వసించి యి
 ట్లనె నుడికొంకువోవ మన ♦ మాతురతఁ దొలుకాడు చుండఁగఁ.

గీ. “అవును సోహబ! నీవని ♦ నది ప్రబల ని
 దర్శనమె సుమ్ము; నీ విడ్డు ♦ దాని నాకుఁ
 జూపితివ యేని నీవు రు ♦ స్తుముని సుతుఁడ
 వంచు నమ్మెద; నిక సంశ ♦ యమ్ము లేదు.”

179

క. అన విని వడివడి సోహబు
 తన దట్టి నడల్చి శ్రేష్ఠ ♦ తర సింధూర
 మ్మును గూర్చి యిడిన లక్షణ
 మును జూపఁగఁ దనదుబాహు ♦ వును వెలు వఱచెఁ.

180

సీ. పేరు గాంచిన చిత్ర ♦ కారుఁ డుత్సుకతఁ జీ
 నా దేశపుం బ్రధా ♦ నాధికారి
 యెదుట నజరు వెట్ట ♦ నెంచిన నీటు పిం
 గాణి పాత్రపయిఁ జొ ♦ క్కంపుఁ జెంది

రముతోడ వేకువ ♦ సమయానఁ బవలెల్ల
 సంజప్తాద్ధున రేయి ♦ నన్నదివ్వె
 కడ శ్రద్ధమై బాటు ♦ పడి చిత్రతర చిత్ర
 ముల నెంత సున్నిత ♦ ముగ రచించు
 నంత సున్నితముగ నిడి ♦ నట్లు తోచె
 సోహాబుని బాహునకు వింత ♦ సాగసుఁ గూర్పు
 నని యనందగు నల రుస్తు ♦ ముని న్వకీయ
 సూక్ష్మతర చారు ముద్రికా ♦ లక్ష్మమవును.

181

ఆ. సోహాబవృష పరి ♦ శోధించె దల్లక్ష
 ణమును గొంతనేవు ♦ నయన యగళిఁ
 జింతదోప; బిదపఁ ♦ జెయిసాచి దాని నం
 టుచుఁ గడంక దాని ♦ టులు వచించె.

182

క. “ఇక నైన నేను రుస్తుము
 ని కుమారుడ నంచు మదిని ♦ నీ కొదవెనె న
 మ్మిక ? లేక యీ గుఱుతు వే
 తొకని కుమారునికిఁ గూడ ♦ నొప్పున నెదవో ? ”

183

గీ. అని విరసభావ మొప్పుగ ♦ నతఁడు నలి కె ;
 గాని రుస్తు మతని నట్టె ♦ కనుచు మ్రోడు
 పడినటులు నిల్వఁబడి కొంత ♦ పడికి “హా! కు
 మార ! నీ తండ్రి” నను మాట ♦ మాత్ర మని యె.

184

ఆ. ఏమియన్నఁ గార్మో ♦ యిలొకండపుడు వాని
 కన్నుదోయి నాము ♦ కవియు చుండె ;
 స్మృతి యడఁగె ; బరిభ్ర ♦ మించె శిరము ; మెయిఁ
 దూలె ; రుస్తు మంత ♦ నేలఁగూలె.

185

చ. అది గని సోహా బాత్రమున ♦ నాతని చెంతకుఁ బ్రాకి పోయి యా
ముది జగ జెట్టి బాహుయుగ ♦ ముగ్ధుడన గ్రీవమునందుఁజేటిచెఱ
బెడవిని ముద్దిఁడెఱ నిమిరె ♦ వేమటు వానికపోలపాళిఁ బె
ల్లిదమగు ప్రేమచే మెయిచఁగిలింపఁగ నాతనిఁ దేట్టుఁ జూచుచుఁ. 186

క. స్మృతి రాఁగఁ గొంత తడవున
కతఁడు గనులు విచ్చి చూచె ; ♦ నవుడతని మదిఁ
మితి మీటి తెరలుచుండిన
వెత సైఁవఁగఁజాల కతఁడు ♦ వీటిడి వోలెఁ. 187

ఆ. చుట్టునున్న యాయి ♦ సుమును దోసిట నెత్తి
యట్టె పోసికొనియె ♦ నొదల పయి
మోము పైని మేరఁ ♦ బూనిన కవచాయు
ధములపై నతఁడు ♦ దళము గాఁగ. 188

ఆ. అమితశోక వివశుఁ ♦ డై బిట్టు మూల్గుచు
నుండ నప్పడతని ♦ గుండె లదరఁ
జొచ్చె ; బాష్పజల మి ♦ నుకఁ జాలఁగలసి పే
రుకొనఁజేసె ; నుడి ని ♦ రుద్ధమయ్యె. 189

క. అత్తటి దూసి యతఁడు తన
కత్తిని వే యాత్మహత్య ♦ గావించుట కా
యత్తుఁడగు తెఱిగి సోహాబు
తత్తట వాని చెయి నూఁది ♦ తానిటు వల్కెఁ. 190

గీ. “తాళు తాళుము జనక ! నీ ♦ మూలముననె
నాకు నేటికి దుర్మర ♦ ణంబు కల్లు
నంచు నా నొసటం దొల్లి ♦ యజుడు వ్రాసె ;
నదియె నేడయ్యె ; గానఁ ద ♦ గదిటు పనవ. 191

క. “నినుగన్న తోడనే నా

జనకుడ వీవంచు మదిని ♦ సంబ్రవశితి; నీ

వును నన్నజూచి నీ కొమ

రునిగాఁ దలచితివి; నే నె ♦ టుంగుదు నదియున్.

192

గీ. “కాని హతవిధి మనలకుఁ ♦ గవట వృత్తి

గొలిపి యొదవించె నీ పాడు ♦ కలను; మఱియు

నన్న జగదేక శూరుడౌ ♦ నా జనకుని

కోపబడ బానలంబునఁ ♦ గూలఁ ద్రోసె.

193

క. “మన మిశ దీనిం గూరిచి

వనరఁ జనదు; నాయదృష్ట ♦ వశమునఁ దుదకుం

గనుగొంటి నా జనకు; నా

కనుల కఱపు దీతె; కౌతు ♦ కం బొదవె మదిన్.

194

గీ. “రమ్మ; నా యండఁ గూర్చుండు; ♦ మిమ్ముమెయి మ

దీయ శిరమును నీ కయి ♦ దోయి నెత్తి

ముద్దుఁగొను వేగ నాదు క ♦ పోలపాళి;

పిలుపు నను “బుత్రకా!” యని ♦ ప్రేమ గదుర.

195

చ. “తడవొనరింపరాదు; మృతి ♦ దాఁపగుచున్నది సుమ్మునాకు; నే

వడివడిఁ గ్రొమ్మెఱుంగు గతి ♦ వచ్చితి నీరణ నీమ; కిప్పు నే

వెడలుచునుంటిఁ బై పయిగ ♦ వీచెడిగాలి వితాన; నింత

వడువున బ్రవ్వానా నొసట ♦ వ్రాసె; నడెట్టులు తప్ప నాకింక ?”

క. అని మిన్న కుండుటయు బో

రున నేడువఁ దొడఁగె నవుడు ♦ రుస్తుము నెమ్మిం

దన బాహులతని గ్రీవ

మ్మనఁ జేటిచి గండ పాళి ♦ ముద్దుం గొనుచున్.

197

ఆ. రుస్తు మీ విధమున ♦ రోదన మొనరింపఁ
జూచి “హా ! యిదేమి ♦ చోద్య ?” మనుచు
రెండు సైన్యములును ♦ జీచ్ఛవడిన భంగి
నిలిచి యుండె నపుడు ♦ నివ్వెఱమెయి.

198

చ. బిజిబిజి వచ్చి రుస్తుముని ♦ పెంపుడు గుఱ్ఱము వారి చెత క
త్తజీ దన మేటి జూలు భువి ♦ దాఁకఁగ వారల దుఃఖకారణ
మృరసెడు భంగి నూపుఁ దనఁయాదల నిట్టటు; వేడి బాష్పముల్
విరివిగ రాల్చుఁబో యిసుక ♦ పేరు కొనంగఁ దద్రుసి క్తమై.

199

గీ. దానిఁగని రుస్తు, “మోసి సైంధవమ ! యివ్వు
డేల శోకింతు వయ్యయో ! ♦ యీ రణావ
నికి మొదట ననుదోడితే ♦ రకయె నీవు
చచ్చితివి కావు; వగవేల ? ♦ చాలుజూలు.”

200

ఆ. అనుచు నాహయమ్ము ♦ నాతఁడు గద్దెంపఁ
జూచి యాస దొలుక ♦ సోహ్రబిట్టు
లనియె, “దెలిసె ; నీవు ♦ పెనిచినట్టు ప్రసిద్ధిఁ
గన్నతురగ మిదియ ♦ కాదె? తండ్రీ !

201

ఉ. “బీరమె రూపమొంది వ్రథ ♦ వించె నొకోయన నొప్పుదీవు; నిఁ
గూరిచి చెప్పె నాజనని ♦ గొప్పగ నెన్నియొ మాటు లింక నో
సార తురంగమా ! మిగుల ♦ సార్థకమయ్యె మదీయ జన్తమీ
తీరున నిన్ను నాజనకుఁ ♦ దృష్టిగ నొక్కటఁ జూడఁగల్గుటఁ.”

202

క. “రా రమ్మిచటికి; నీదు శ
రీరము నొకసారి చేత ♦ స్పృశియించెద నో
వారువమా ! నీకేల వి
చారము ? నా కంటె భాగ్య ♦ శాలివి గావో ?

203

గీ. “ఏమనందువో యింక నే ♦ నెన్నడరుగఁ
బోవ నట్టి స్థలంబుల ♦ కీవు పోవఁ
జాలితివి కాదె? నా పితృ ♦ నదన మీవు
చూడ లేదొకొ? నేఁ దానిఁ ♦ జూడఁగలనె?”

204

నీ. “ ‘సీప్త’ ప్రదేశపు ♦ సికతామ యమ్మగు
నట్టి భూముల నీవు ♦ మెట్టినావు
‘హెల్మండ్’ తరంగిణి ♦ కల్పవరహిత నీ
గము నీవు పలుమాటు ♦ త్రావినావు
నేత్ర పర్వముగ నె ♦ న్నియ్యె సార్లు నీ వల
‘జిత్తా’ నరసును వీ ♦ ట్లించి నావు
పిలిచి ప్రీతిగఁ బైడి ♦ శళియతో నాతాత
మేతఁ బెట్టఁగ నీవు ♦ మెసవి నావు

కాని నాకెట్టి భాగ్యముం ♦ గలుగ దయ్యెఁ ;
దాత నే నెన్నడెఱుఁగ; నా ♦ తని విశాల
నదనమును జూడ లేదు నీ ♦ స్తనున ; దప్పిఁ
దీర్చికొన లేదు హెల్మండ్ న ♦ దీ జలముల.

205

క. “ఎఱుఁగక తొలి నా జనకుని
యరివర్గమునందుఁ జేరి ♦ యని నల్పుచు ‘న
మ్మరఖండ్’ ‘బొఖరా’ ‘ఫై వా’
పురముల ‘టర్క్మెన్’ గుడార ♦ ములనే కంటిన్.

206

క. “వెండియుఁ జూచితి నదుల ‘పె
జెండు’ ను ‘మూర్ఖాబ్’ ‘కొహీకు’ ♦ ‘సీత్’ ‘ఆక్ససుల్క’;
నిండుకొని యివుడు పాటుచు
నుండిన యీ యాక్ససుదరి ♦ నుసురు విడిచెదన్.”

207

క. అనిన విని బిట్టు మూల్గుచు

ననె రుస్తుము, “ ఘాతుకుండ ♦ నాకృసుతటిసీ !

నను ముంచి వేయు మీక బు

త్తునిఁ జంపిన బాధ దొలఁగఁ ♦ ద్రోయుము వేగఁ. ’

208

క. అనుటయు సోహాబు వానిం

గని యిట్లను “ నీవు కోరఁ ♦ గారాదు మృతిఁ

జనయిత ! తప్పక నీ విం

కను జీవింపుచువు కీర్తి ♦ కాంతా పతివై .

209

ఆ. “ ఏమియున్నఁ గొండ ♦ తెంతయు ఘనకార్య

ముల నొనర్చుచు భువి ♦ బాదలు చుండ్రు ;

కొండఱూరు పేరు ♦ గూడ లేకయెమని

మృతినిఁ బొంద జన్మ ♦ మెత్తు చుండ్రు.

210

క. “ కావున నే జీవించినఁ

గావించు ననుకొని నట్టి ♦ ఘన కార్యంబుల్

నీ వొనరింపవలయు; నా

కై వెండియుఁ గీర్తి నీవు ♦ గడియింపవలెఁ.

211

ఆ. “ నా జనకుండ వీవు; ♦ నాదె పోసీమహా

యశము వైభవంబు; ♦ నైన నేమి ?

నన్నె నమ్ముకొనుచు ♦ నా వెంట వచ్చిన

యాచమువును నీవు ♦ చూచి నావె ?

212

ఉ. “ వారికి నేనె పెద్దనయి ♦ వచ్చితిఁ; కావున వేడి కొందు ని

ష్కారణ మీవు వారలను ♦ జంపకు ; మేమి యొనర్చి రింతకుఁ

వారలు నీకు? నాయశము ♦ నా భుజశక్తిని నమ్మినారు సూ ;

వారల నెల్లనాకృసు స్ర ♦ వంతిని దాటఁగ నిమ్ము నెమ్మదిఁ.

సీ. “నను సీస్తనున కీవు ♦ గొని పొమ్ము; వారితోఁ

బంహకు; మట నొక ♦ పాన్పువైని

నాదేహమును వైచి ♦ ప్రోదిమై నీవును

నీ మిత్రులును నా పి ♦ తామహుడును

నామృతికై వ్యస ♦ నము నొందుఁజొకట; బ

దంపడి యొక పవి ♦ త్రస్థలమున

ననుబూడ్చి మేటి తీ ♦ నె నొకండు మఱి దాని

పై నున్నతమగు కం ♦ బము రచింపు;

మటు లొనర్చిన దవులనె ♦ యధ్వగు లొగిఁ

జూచి దానిని, ‘మేటి రు ♦ స్థముని సుతుని

సోహ్రబును బూడ్చి రచ్చోట; ♦ సుతు నెఱుంగక

జనకుఁడే చంపె’ నని చెప్పు ♦ కొని చనవరు.”

214

చ. అన విని రుస్తు మిట్టలను, ♦ “నల్లె యొన ర్చెద సుమ్ము పుత్త్ర)! చి

వ్యస నిఁక నాగుడారునకుఁ ♦ బోయెద; దానినిఁ గాల్చివైతు; నా

కని పనియేమి యింక? విడ ♦ నాడెద నీ శిబిరమ్ము నిడై; నీ

స్తనునకు నేనె పోనిను హు ♦ టాహుటిమైఁ గొనిపోదు వింటివే ?

సీ. “నిను సీస్తనునకు నేఁ ♦ గొని పోదు; వారితోఁ

బంప; నచట నొక ♦ పాన్పువైని

నీ దేహమును వైతు; ♦ బ్రోదిమై నేనును

నా మిత్రులును నీ పి ♦ తామహుడును

నీ మృతికై కడుఁ ♦ విలపింతు మొకట; బ

దంపడి యొక పవి ♦ త్రస్థలమున

నినుఁ బూడ్చి మేటి తీ ♦ నియ నొండు మఱి దాని

పై నున్నతమగు కం ♦ బము రచింతు;

నీవు మృత జీవుడవె యింక ♦ నెట్టులై న;
 మఱియు నీ పై న్యమును బరి ♦ మార్పఁ జమ్ము;
 వార లెల్లరు నాకృ స్స ♦ వంతి దాట
 వచ్చు నెపుడైన; నాకేల ♦ వారి యుబుసు ?

216

సీ. “ఇక నే నహుఁ జంపి ♦ యేమి సంపాదించు ?

నయ్యయో! తొల్లినే ♦ నాహవముఁ
 ద్రుంచి న యెల్లవా ♦ రును బునర్జీవితు
 లగుదురు గాక ! ప్ర ♦ త్యర్థికోటి
 నేరిని మడసి నే ♦ నింతటి సత్కీర్తి
 గాంచినో యట్టి ♦ గాళకులగు
 నెఱదంట లిప్పుడు వ ♦ న్నెయువాసి మెఱయఁ గ్ర
 మ్మఱ ధాత్రిబాదలుత ! ♦ మఱియు నేను

కరము సామాన్యనరుని మా ♦ దీనినె పొల్చి
 యసము మోమెన్నఁ డెఱుఁగని ♦ యసదు బంట
 నే యగుదుఁ గాత ! మటులై న ♦ నీవు గూడ
 బ్రదికి యుండుదువేమొ సో ♦ వ్రాబ! కుమార !

217

సీ. “అటు కానిచో నేనె ♦ హతుడనై యిచ్చట న

సృష్టిక్తమైన యీ ♦ యిచుక నేలఁ
 ద్రెళ్ళియుండిన నన్నె ♦ టిగి నీ జనకుని గ
 ననుఁగూర్చి నీవె వ ♦ నరుదు గాక !
 నీ శక్తినిహతిచే ♦ నే నె వ్రుందుదుఁగాక !
 నీవు నాచే మర ♦ ణింపకుండ
 నను నీస్తనున కీవు ♦ గొని పోవుదువు గాక !
 నిన్నిట్లు నేఁ దోడ్కొ ♦ ని చనకుండ

నవుడు నా తండ్రికని, పుత్త్రీ! ♦ యట్టె నిన్నుఁ
గూర్చి శోకింప; నీ విట్ల ♦ గుడు వటంచు
నే నెఱుంగుదు' నని యొక ♦ యింత పనవు;
నివుడు నినుఁజూచి యాతఁడే ♦ శ్లేఘ్నుఁగాదె?

218

గీ. “ఇంతకును యుద్ధములు జీవ ♦ హింస తప్ప
నన్య మెఱుంగదు నాడు ప్రా ♦ యమ్ము; వార్ధ
కమున వెండియు నవియె సం ♦ ఘటిలు చుండె;
నింక నా జన్మమునకు ని ♦ ర్వృత్తియె లేదు.”

219

చ. అనవుడు బ్రాణమేదు నమయమ్మున నిట్లను సోహ్రా, “బాను; నీ
జనన మదెట్టిదో మనికి ♦ శాంతియె లేదవు; డైన నిట్లు నీ
వనఁ జన; దేమియన్నఁ గతి ♦ నాత్ముఁడు మీ నృపుఁడే దినంబునక
దచువుఁ దొఱంగు నాదినమెతప్పక నిర్వృత్తి నీకుఁ గల్గెడుక.”

220

క. నా విని రుస్తుము పాగులుచు,
“నా వాసర మెవుడు వచ్చు? ♦ నంత దనుక నే
జీవించి యుండవలెనే?
హా! విధి కింతటి విరోధి ♦ నైతి నె? తనయా!”

221

ఆ. అనుడు సోహ్రాబు దర ♦ హాస మొనర్చి పా
ర్శ్వమునఁ జెరివి యున్న ♦ శక్తి నూఁడఁ
జెఱికె; నంత క్షతము ♦ వెలువడి నది యట్ల
పాతెనల్ల; పోయె ♦ బ్రాణ మవుడు.

222

సీ. విరి దోటలకుఁబోయి ♦ చిఱుతప్రాయపు వాండు
సితపుష్పములను గో ♦ సికొని చెట్ల
నీడలఁజేరి తా ♦ మాడుకొనుచు నుండ
మధ్యాహ్నమగుడు తే ♦ మతమ తల్లు

లోగిర విడియెద ♦ వేగ రండని పిల్వ
 నెవటి పూలచట వి ♦ డిచి పరుగున
 నిండ్రకుఁ జనుటయు ♦ నెండతాఁకున కల
 తెలి వువ్వలెటు నూత్న ♦ కళలఁ దక్కు

నల్లె యాతని తెల్లని ♦ యంగ మమిత
 శోణిత స్రావమునఁ జాల ♦ స్రుక్కి యపుడు
 జీవకళఁదక్కియుండె; న ♦ స్పర్శరంబు
 పార్శ్వమునఁ జింది యెడవక ♦ పాటుచుండె.

223

సీ. అతని యాదలగ్రుంగె; ♦ నవయవమ్ముల పట్టు
 త్వము తప్పె; జేష్ఠలు ♦ దక్కె తనువు
 కడుని మీలితమయ్యె ♦ గన్నుదోయియు; గాని
 యెగయూర్పు లాతని ♦ కెపుడు గల్గె
 నవుడొక్క మొగిఁగాయ ♦ మంతయు వణఁకి యా
 తనికొక యింత చై ♦ తన్యమొదవ
 నతఁడు కన్నులు విచ్చి ♦ యతిదీన గతి జన
 కుని మోముపైఁ జూడ్కి ♦ కోరి నిలువు;

నంత కంతకు మైబిగి ♦ యణఁగు చుండ,
 “నెట్టు లీయెలఁ బ్రాయము ♦ నీ మనోహ
 రాంగ కమ్మును విడిచెద ♦ నవుడె నే” న
 టంచు వగచుచు నతని జీ ♦ వాత్మ చనియె.

224

ఆ. ఈ విధమున సోహా ♦ బిసుకపై విగతాసుఁ
 డగుచుఁ ద్రెళ్ళియుండె; ♦ నపుడు రుస్తు
 ముత్తరీయ మట్టి ♦ దొండు ముసుఁగు వెట్టి
 కొడుకు చెంత నటులె ♦ కూరుచుండె.

225

క. అంతట నుద్వీభలిపై
సంతమ సాభమ్ము జాతె; ♦ సరగ నలనరి
త్పాంత్తమునఁ గ్రమ్మెధూమిక ;
యింతింతన రాని సీతు ♦ బెల్లర కొదవెన్. 226

క. వైశమ రేగె నవుడు పే
రోలగ మొందు విడిచనెను ♦ నోజ నులివు; త
త్కూలమ్మున మినుమినుకుచు
వేలకొలది మంటలు కను ♦ పించఁ దొడంగెన్. 227

ఆ. ఏమి యన్న నప్పు ♦ డిరువాఁగు తమతమ
శిబిరములను సరసఁ ♦ జేరుకొనుచు
నుండి; రారగించి ♦ రొక కొందఁ జప్పుడె;
కొందఱు చలిఁగాచు ♦ కొనిరి బయట. 228

గీ. పారసీకులు మెసవిరా ♦ పగకుఁ గొంత
దూరమున దక్షిణముగ; దా ♦ ర్తారు లేటి
పజ్జనె పసాపడిరి; కాని ♦ వారెవరును
రుస్తుముఁ దలంప రతనివు ♦ త్తునిఁ దలఁపరు. 229

సీ. ఆకృసు నది మాత్ర ♦ మల్లె పాతెను జన్మ
మెత్తి విశృంఖల ♦ వృత్తిఁజాల
కాల మతులిత సా ♦ ఖ్యత్రీ ననుభవించి
పదపడి దొరయు వి ♦ పత్పరంప
రలచేత మిగులఁ గా ♦ ర్యము నొంది యూటట
గనక తుదకు మృతి ♦ కారణమున
నిహలోక కష్టము ♦ లేద నరుండు శా
శ్వతని ర్వృత్తి గన్న ♦ పగిదిఁ గొంత

వఱకు స్వేచ్ఛగ నిరుదల్లు ♦ నొరసి యంత
 సైకత శ్రేణి యడ్డురా ♦ సన్న సన్న
 పాయలై పత్రగతి నూని ♦ వనధి యనెడి
 స్వీయ నిత్య నివాసమ్ము ♦ జేరఁగోరి.

స మా ప్త ము.

TL

O. P. M. A. M. S.

35 M 15

10493

